

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
Den Haag

**Ministerie van Buitenlandse
Zaken**
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze Referentie
BZ2628077

Datum 13 mei 2026
Betreft Informatievoorziening over nieuwe Commissievoorstellen

Bijlage(n)
3

Geachte voorzitter,

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij drie fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissie voorstellen (BNC).

Fiche 1: Voorstel voor flexibele en snelle defensie-innovatie (AGILE)
Fiche 2: Verordening EU-ruimtevaartagentschap
Fiche 3: Strategie Voor Gendergelijkheid 2026-2030

De minister van Buitenlandse Zaken,

T.B.W. Berendsen

Fiche 1: Voorstel voor flexibele en snelle defensie-innovatie (AGILE)

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot vaststelling van het programma voor flexibele en snelle defensie-innovatie (AGILE)

b) Datum ontvangst Commissiedocument

25 maart 2026

c) Nr. Commissiedocument

COM(2026) 135

d) EUR-Lex

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52026PC0135>

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Raad Buitenlandse Zaken (RBZ)

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Defensie, in samenwerking met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat

h) Rechtsbasis

Artikel 173 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)

i) Besluitvormingsprocedure Raad

Gekwalificeerde meerderheid

j) Rol Europees Parlement

Medebeslissing

2. Essentie voorstel

a) Inhoud voorstel

Op 25 maart 2026 publiceerde de Europese Commissie (hierna: Commissie) een wetgevend voorstel voor een programma voor weerbare en snelle defensie innovatie (hierna: AGILE). Het voorstel is bedoeld om de Europese Defensie Technologische en Industriële Basis (hierna: EDTIB) te versterken. De oorlog in Oekraïne toont volgens de Commissie aan dat het noodzakelijk is om Europese defensiecapaciteiten te versterken en te vernieuwen. De Commissie acht een innovatieve EDTIB essentieel om dat doel te behalen. Naast het versterken van het innovatievermogen van de traditionele defensie-industrie acht de Commissie het essentieel dat innovatieve bedrijven die nog

niet actief zijn in de defensiesector toegang krijgen tot de defensiemarkt. AGILE beoogt de snelle ontwikkeling van nieuwe en baanbrekende producten en technologieën voor defensie, die inspelen op de meest recente en snel veranderende uitdagingen waarmee de strijdkrachten van de lidstaten worden geconfronteerd, met name die voortvloeiend uit de agressieoorlog van Rusland tegen Oekraïne. Op deze wijze moet het snelle innovatievermogen, de reactiesnelheid en het concurrentievermogen van de EDTIB worden bevorderd, de defensieparaatheid van de Unie worden versterkt, en de strategische afhankelijkheid van niet-geassocieerde derde landen worden verminderd.

Voor het voorstel wordt een totaalbudget van 115 miljoen euro uit de lopende EU-begroting voorgesteld. Dit budget komt tot stand uit het alloceren van fondsen uit vier bestaande programma's, te weten het Europees Defensiefonds (EDF), het Europese Defensie-Industrie Programma (EDIP), het EU Space Programme en het Secured Connectivity Programme. De Commissie geeft aan dat de oorspronkelijke doelen van die programma's ondanks deze korting gehaald zullen worden. Het voorstel heeft een looptijd van moment van vaststelling tot en met 31 december 2027. De Commissie geeft in het voorstel aan dat dit beperkte budget gezien moet worden als een pilot voor snelle innovatie, waarmee lessen en inzichten worden opgedaan die in het volgende Meerjarig Financieel Kader (MFK, 2028-2034) kunnen leiden tot een groter AGILE-programma.

AGILE is volgens de Commissie een complementair instrument voor het EDF en het EU defensie innovatie schema (EUDIS), evenals andere EU-defensieprogramma's, en vervult een onderscheidende maar versterkende rol. EUDIS is een instrument binnen het EDF, voor *research & development* (R&D) subsidies, *hackathons*, een bedrijfsaccelerator en matchmakingactiviteiten. Voor bedrijven die al hebben deelgenomen aan EU-defensieprogramma's zoals EUDIS-*hackathons* of de bedrijfsaccelerator, is deelname aan AGILE een logische volgende stap. Het biedt snelle en gestroomlijnde ondersteuning om hun oplossingen snel op de markt te brengen. Het EDF biedt op zijn beurt een traject voor de lange termijn, waarbij deze bedrijven worden geïntegreerd in bredere samenwerking binnen de defensie-industrie, pan-Europese toeleveringsketens en duurzame R&D-partnerschappen. Het EDF, EUDIS en AGILE zijn complementair van aard en richten zich op verschillende, maar elkaar versterkende fasen in het innovatie- en ontwikkelingstraject van een bedrijf in de defensiesector.

De Commissie constateert structurele lacunes in de bestaande instrumenten voor defensie gerelateerde innovatie waardoor drempels blijven bestaan voor innovatieve bedrijven die actief willen worden op de defensiemarkt. De consortia van het EDF richten zich voornamelijk op samenwerking die gericht is op ontwikkelingen op systeemniveau en dragen bij aan coöperatieve projecten en de creatie van nieuwe grensoverschrijdende toeleveringsketens. In de praktijk blijkt het lastig voor bedrijven die nog niet werkzaam zijn in de defensiesector om zich daarbij aan te sluiten. De *European Innovation Council* (EIC) Accelerator, die subsidies en aandelenfinanciering verstrekt aan individuele bedrijven, heeft zijn reikwijdte uitgebreid naar innovatie voor *dual use*; het toepassingsgebied strekt zich echter niet uit tot puur defensiegerichte toepassingen. Bovendien

is de steun aan defensie onder de EIC momenteel beperkt tot aandelenfinanciering in het kader van het *Strategic Technologies for Europe Platform (STEP)*¹ *Scale-Up Scheme*, waardoor een lacune ontstaat voor andere vormen van EU-steun gericht op defensie specifieke ontwikkeling, waaronder subsidies. AGILE beoogt deze lacune in te vullen.

AGILE heeft twee doelen. Ten eerste beoogt AGILE de innovatiecyclus van opkomende en baanbrekende producten en technologieën voor defensie, ontwikkeld door het midden- en kleinbedrijf (mkb) in de hele Unie, (inclusief innovatieve *startups* en *scale-ups*) aanzienlijk te versnellen. AGILE houdt daarbij rekening met de capaciteitsbehoeften van de lidstaten en maakt gebruik van het innovatiepotentieel van de EU-industrie als geheel. Ten tweede focust AGILE op de toepassing en opschaling van door het mkb ontwikkelde baanbrekende producten en technologieën door de strijdkrachten van de lidstaten en de Europese hoofdaannemers van de defensie-industrie te ondersteunen in heel Europa. Dit versterkt de technologische voorsprong van de strijdkrachten van de lidstaten en verbetert de veerkracht en leveringszekerheid van defensieproducten en -technologieën in de hele Unie. AGILE zal zich daarvoor specifiek richten op het versnellen van innovaties die binnen een termijn van 1-3 jaar tot implementatie kunnen leiden. Hiermee speelt de Commissie in op de lessen die worden getrokken uit de oorlog in Oekraïne, met name dat operationele relevantie en kort-cyclische innovatie een belangrijke rol spelen in een oorlogssituatie.

AGILE zal door middel van *challenges*, die worden ingericht op basis van capaciteitsbehoeften van de lidstaten, individuele mkb-bedrijven (inclusief *start-ups* en *scale-ups*) selecteren, die met een subsidie van 100% van de subsidiabele kosten hun oplossing kunnen ontwikkelen. De projecten onder het programma zullen worden gekenmerkt door snelle iteratie cycli waarin veldtesten, experimenteren en demonstraties plaatsvinden. AGILE zal vereenvoudigde methoden en processen hanteren, onder meer op het gebied van *governance*, selectie, evaluatie en gunningsprocedure, en geschiktheidsbeoordeling, om snellere besluitvorming mogelijk te maken en de administratieve lasten te verminderen (zowel voor aanvragers als voor de Commissie). Deze gestroomlijnde aanpak zal snelle ondersteuning van innovatieve defensieoplossingen vergemakkelijken. De Commissie streeft ernaar om de definitieve beoordeling van ingediende voorstellen binnen vier maanden na de aanvraagtermijn af te ronden. Tenslotte biedt AGILE de juridische basis om producten die in het programma zijn ontwikkeld rechtstreeks aan te schaffen, hetgeen de implementatie van resultaten uit het programma zal vergemakkelijken.

Naar verwachting zal AGILE nieuwe wegen aantonen voor efficiëntere ondersteuning van defensie-innovatie. Deze wegen kunnen richtinggevend zijn voor toekomstige EU-programma's voor defensie-innovatie in het kader van de voorstellen van de Commissie voor het MFK vanaf 2028. Het programma zal gestroomlijnde financieringsmechanismen testen voor innovatieve *start-ups*, *scale-ups* en mkb's in de defensiesector, en zo snellere routes naar de markt voor defensie-innovatie aantonen.

¹ STEP is een EU-initiatief om investeringen in cruciale technologieën te stimuleren, de Europese industrie te versterken en strategische afhankelijkheid te verminderen.

Het zal de defensieparaatheid versterken door innovatieve defensie-oplossingen te leveren die aansluiten bij de behoeften van de strijdkrachten in de EU-lidstaten en geassocieerde landen. Tenslotte zal het de haalbaarheid aantonen van een lagere administratieve last en versnelde procedures voor ondersteunde bedrijven die momenteel onevenredig zwaar worden getroffen door de lange doorlooptijden van bestaande defensie R&D programma's.

b) Impact assessment Commissie

De Commissie heeft geen impact assessment uitgevoerd vanwege de doelgerichte en evenredige aard van dit instrument. AGILE is ontworpen als een pilotprogramma dat uitsluitend binnen het huidige MFK zal worden uitgevoerd. Het primaire doel is het testen van innovatieve benaderingen met het oog op de volgende MFK-periode. Het uitvoeren van een volledige impact assessment voor een dergelijke tijdelijke pilot zou volgens de Commissie onevenredig zijn en vertragingen veroorzaken die niet stroken met het fundamentele doel ervan. Het kabinet benadrukt het belang een impact assessment omdat daarmee de gevolgen voor de regeldruk beter kunnen worden ingeschat.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het Nederlandse beleid met betrekking tot defensie innovatie is vastgesteld in de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie (D-SII) 2025-2029². De D-SII zet in op sterk, slim en samen; het kabinet streeft naar een sterke en geïntegreerde Defensie Technologische Industriële Basis (NLDTIB), met name op de 5 + 1 prioritaire NLD gebieden slimme materialen, sensoren, kwantum, ruimtetechnologie, intelligente systemen en de maritieme maak-industrie. De maatregelen in de D-SII zijn er op gericht om deze *dual use* technologieën te versnellen en militair toepasbaar te maken. Daarbij staat samenwerking tussen het ministerie van Defensie, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, de industrie, kennisinstellingen (onder andere aangehaakt via het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) en financiële partijen centraal, met als doel om van een lineair innovatieproces naar een proces van co-creatie en snelle toepassing te gaan. Deze versnelling wordt onder andere bereikt door bedrijven en instituten in staat te stellen om samen met Defensie te testen en experimenteren. Net als AGILE legt ook de D-SII de nadruk op capaciteitsgedreven innovatie, zodat de *valley of death* tussen onderzoek en toepassing makkelijker kan worden overbrugd. Tenslotte wordt er ook in de D-SII nadrukkelijk naar gestreefd om het innovatieve mkb, inclusief *start-ups* en *scale-ups*, te betrekken bij defensie ecosystemen.

De D-SII beziet de versterking van de NLDTIB ook in de context van internationale samenwerking, waarbij de prioriteit bij de EU, NAVO-bondgenoten en Oekraïne ligt. Naast het verhogen van de interoperabiliteit met partnerlanden is het versterken van de productieketens door middel van het integreren van de NLDTIB in grensoverschrijdende waardeketens daarbij een belangrijk doel.

² Kamerstuk [31 125, nr. 134](#)

De Europese samenwerking wordt in het bijzonder belangrijk geacht omdat daarmee de fragmentatie van de Europese defensiemarkt kan worden tegengegaan en de Europese afhankelijkheid van derde landen kan worden verminderd. Europese samenwerking is daarnaast een belangrijk middel voor het kabinet om binnen de Europese defensiemarkt de positie te versterken.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het voorstel sluit goed aan bij de prioriteiten die het kabinet heeft vastgelegd in de D-SII en de Industriebrief.³ Het kabinet is positief over het voorstel voor een verordening voor het versnellen van defensie specifieke innovatie en het vergroten van de toetredingsmogelijkheid voor het mkb. Het kabinet is in algemene zin voor voldoende openheid voor samenwerking met bedrijven uit derde landen. Aangezien AGILE zich richt op de ontwikkeling van nieuwe technologieën steunt het kabinet het voorstel dat AGILE alleen toegankelijk is voor bedrijven uit de EU en geassocieerde landen (EER-landen en Oekraïne), in lijn met het EDF.

Het kabinet zal zich in de onderhandelingen hard maken voor de positionering van de NLDTIB, conform de D-SII. Nederland heeft hoogtechnologische en innovatieve (mkb-)bedrijven; vaak in eerste instantie georiënteerd op civiele markten, maar met *dual use* toepassingen. Voor deze bedrijven is het essentieel om een kans te krijgen om toe te treden tot de toeleveringsketens van grote Europese producenten van militaire eindproducten. Dit vergt bijzondere aandacht, omdat in Nederland betrekkelijk weinig voornamelijk producenten van militaire eindsystemen zijn gevestigd, waardoor toegang tot Europese waardeketens een belangrijke randvoorwaarde is voor Nederlandse (mkb-)bedrijven om ontwikkeling van militaire toepassingen van technologie economisch rendabel te kunnen laten zijn. Over het algemeen hebben de ketens nu nog een nationaal en gesloten karakter.

Het kabinet steunt de doelstelling van het voorstel om tot een lagere administratieve last en een sneller besluitvormingsproces van innovatieprojecten te komen. De administratieve last en doorlooptijden van de huidige instrumenten voor defensie innovatie werken vaak afschrikwekkend voor kleine, innovatieve bedrijven die nog niet bekend zijn met de defensiesector. In die context steunt het kabinet dan ook de positionering van AGILE naast andere bestaande instrumenten als het EDF. Daar waar het EDF een lang-cyclisch R&D-programma betreft, zal AGILE de mogelijkheid bieden om nieuwe ontwikkelingen van *start-ups*, *scale-ups* en mkb op kort-cyclische wijze naar een hogere technologische volwassenheid te brengen. Door de snelle evaluatie- en start tijden vult AGILE het lang-cyclische proces van het EDF aan. Het AGILE instrument dient mede als testomgeving in aanloop naar het nieuwe MFK en het voorgestelde Europees Concurrentiefonds (ECF). Dit verwelkomt het kabinet aangezien dit initiatief van de Commissie om kort-cyclische innovatie te stimuleren door het verlenen van subsidies aan individuele bedrijven invulling lijkt te kunnen geven aan de door het kabinet geschetste ambitie om een rol voor het mkb, *start-ups* en *scale-ups* in het ECF te borgen.

³ Kamerstuk nr. 277 [Industriebeleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Dit ter versterking van het concurrentievermogen van de defensie-industrie.⁴ Bovendien heeft dit duidelijke meerwaarde ten opzichte van de binnen het huidige MFK bestaande mogelijkheid om steun te verlenen aan individuele bedrijven, die enkel bestaat uit *equity* financiering onder de EIC.

Het kabinet steunt de pogingen van de Commissie om het aantrekkelijk(er) te maken om op te schalen in de EU middels AGILE-financiering. Het kabinet zet zich in voor een aantrekkelijke interne markt, waar een innovatief verdienvermogen en aantrekkelijk vestigingsklimaat bij horen. Daarnaast moet het instrument ook bijdragen aan samenwerking met belangrijke partners buiten de EU. Dit vergt een goede balans in de voorwaarden die zijn gericht op het versterken van de Europese defensie-industrie. Het kabinet steunt de mogelijkheid tot deelname door bedrijven uit Oekraïne en EER/EVA⁵-leden. Hiermee wordt samenwerking met voor het kabinet belangrijke partners verstevigd. Wel zet het kabinet vraagtekens bij het vragen om vergoeding voor deze deelname en zal de Commissie oproepen tot hier verduidelijking om geven.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

De positie van het EP is op het moment van schrijven nog niet bekend. Ook de positie van andere lidstaten is nog onbekend, maar interventies in het EDF *Programme Committee* suggereren dat AGILE op steun van de lidstaten kan rekenen.

4. Beoordeling bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit

a) Bevoegdheid

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet of de EU handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door de lidstaten in de EU-verdragen zijn toegedeeld om de daarin bepaalde doelstellingen te verwezenlijken. Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. Het voorstel is gebaseerd op artikel 173 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Artikel 173 geeft de EU de bevoegdheid maatregelen vast te stellen om het industriële potentieel van innovatie en technologische ontwikkeling te stimuleren, en om een gunstig klimaat voor het ontplooiën van initiatieven van ondernemingen (met name van het midden- en kleinbedrijf) te bevorderen. Het kabinet kan zich vinden in deze rechtsgrondslag. Op het terrein van industriebeleid is sprake van een ondersteunende of aanvullende bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten op grond van artikel 6, onder b, VWEU.

b) Subsidiariteit

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU verdragen toetst het kabinet de subsidiariteit van het optreden van de Commissie. Dit houdt in dat het kabinet op de gebieden die niet onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen of wanneer sprake is van een voorstel dat gezien zijn aard enkel door de EU kan worden uitgeoefend, toetst of het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau kan worden verwezenlijkt, maar

⁴ BNC-fiche Europees Concurrentievermogenfonds, Kamerstuk [22112-4153](#).

⁵ Europese Economische Ruimte (EER): alle EU-lidstaten plus Liechtenstein, Noorwegen en IJsland
Europese Vrijhandelsassociatie (EVA): IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland

vanwege de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door de Unie kan worden bereikt (het subsidiariteitsbeginsel).

Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de subsidiariteit is positief. Het voorstel heeft tot doel de innovatiesnelheid van mkb-bedrijven te ondersteunen, zodat zij ontwrichtende defensietechnologieën kunnen leveren om de actuele uitdagingen van de strijdkrachten van lidstaten te ondervangen. Alleen door grensoverschrijdende samenwerking tussen lidstaten kan de volledige innovatiekracht van ondernemingen binnen de Unie op het gebied van onderzoek en innovatie worden benut. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU verdragen toetst het kabinet of de inhoud en vorm van het optreden van de Unie niet verder gaan dan wat nodig is om de doelstellingen van de EU verdragen te verwezenlijken (het proportionaliteitsbeginsel).

Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit is positief. Het voorstel heeft tot doel om de innovatiesnelheid van mkb-bedrijven te ondersteunen, zodat zij ontwrichtende defensietechnologieën kunnen leveren en zo de meest actuele uitdagingen van de strijdkrachten van de lidstaten kunnen aanpakken. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat het gerichte financiële prikkels geeft voor het mkb om innovatieve producten te ontwikkelen. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, omdat het voorstel een gerichte en afgebakende aanpak biedt wat betreft tijd, reikwijdte en budget.

5. Financiële consequenties, gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Consequenties EU-begroting

Voor de EU-begroting als geheel heeft AGILE geen effect, aangezien het budget uit bestaande programma's wordt gehaald. Het is echter onduidelijk wat het effect is voor de programma's waaruit dit budget wordt gehaald. De Commissie heeft niet toegelicht welke activiteiten van de toeleverende programma's gestopt of verminderd zullen worden. De Commissie geeft in het voorstel aan dat dit beperkte budget gezien moet worden als een pilot voor snelle innovatie, waarmee lessen en inzichten worden opgedaan die in het volgende MFK (2028-2034) kunnen leiden tot een groter AGILE-programma. Het kabinet wil echter niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Hoewel het kabinet de doelstellingen van AGILE kan ondersteunen, stelt zij wel dat het korten van de budgetten van andere programma's niet ten koste mag gaan van de doelstellingen van die programma's.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of medeoverheden

Het is mogelijk dat AGILE financiële gevolgen heeft voor de rijksoverheid aangezien het mkb waarschijnlijk ondersteund zal moeten worden door de overheid bij het indienen en uitvoeren van projectvoorstellen. Deze activiteiten zullen waarschijnlijk een beslag gaan leggen op de capaciteit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Defensie.

Zo zou de RVO een rol kunnen spelen binnen dit programma, bijvoorbeeld bij het aanbieden van adviesgesprekken aan het mkb over meedoen aan AGILE-programma's.

Eventuele budgettaire gevolgen voor Nederland worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

c) Financiële consequenties en gevolgen voor regeldruk voor bedrijfsleven en burger

Het kabinet onderstreept het belang van regeldrukvermindering als een topprioriteit, zoals neergelegd in het Actieprogramma Minder Druk Met Regels (9 december 2024), en is van mening dat bij voorstellen met (mogelijke) regeldrukgevolgen altijd een impact assessment uitgevoerd moet worden. Het ontbreken van een *impact assessment* bij dit voorstel bemoeilijkt de inschatting van de gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten voor het bedrijfsleven. De Commissie motiveert echter wel voldoende waarom een dergelijk impact assessment niet is uitgevoerd, omdat het hier gaat om een '*highly targeted initiative*'. Het ziet op een specifiek segment van stakeholders dat zelf kan bepalen wel of geen beroep te doen op dit financiële instrument. Voor bedrijven die hier gebruik van willen maken treden er administratieve lasten op, bijvoorbeeld door het opstellen en indienen van een voorstel en de mogelijkheid onderworpen te worden aan verplichte informatieverzoeken als er sprake is van een leverings- of veiligheids crisis.

ATR advies

1. Het adviescollege toetsing regeldruk (ATR) adviseert om voorafgaand aan de definitieve standpuntbepaling de regeldrukeffecten, uitvoeringslasten en werkbaarheid van AGILE nader in beeld te brengen, in het bijzonder voor mkb-bedrijven, *start-ups* en *scale-ups*. Maak daarbij een inschatting van de Nederlandse bedrijven die hierdoor worden geraakt en betrek daarbij de uitwerking van de *challenges*, beoordelingscriteria en voorwaarden rond vestiging, zeggenschap en veiligheid.

2. Het ATR adviseert om inzichtelijk te maken welke gevolgen de herallocatie van € 115 miljoen uit bestaande EU-programma's heeft voor de uitvoering en doelbereiking van die programma's, in het bijzonder het EDF en EDIP, en deze effecten expliciet te betrekken bij de Nederlandse standpuntbepaling.

Het kabinet onderschrijft de analyse van het ATR en neemt het advies over. Het kabinet zal een inschatting maken van welke Nederlandse bedrijven met de regeldruk en uitvoeringslasten van AGILE te maken krijgen en er bij de verdere uitwerking van het programma naar streven dat deze lasten van voor het Nederlandse bedrijfsleven beheersbaar blijven. Tevens zal het kabinet aan de Commissie vragen om inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn van de herallocatie van budget voor de bestaande programma's.

d) Gevolgen voor concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Maatregelen om de Europese defensie-industrie te versterken passen bij, en dragen bij aan, de kabinetsinzet en visie voor een sterkere geopolitieke Unie, zoals uiteengezet in de Kamerbrief

Open Strategische Autonomie⁶. De door de Commissie voorgestelde maatregelen versterken het innovatieve vermogen van de Unie en lidstaten met betrekking tot militaire capaciteiten en verminderen daarmee de afhankelijkheid van internationale partners, en dragen dus bij aan het vermogen van de EU om autonoom te opereren in een geopolitiek fragiele wereld. Dit is ook in het belang van NAVO-partners, want een sterkere EU betekent een sterkere NAVO. Daarnaast dragen investeringen in de Europese defensie-industrie bij aan het langetermijnperspectief van Europese bedrijven en zal dit voordelig zijn voor de bedrijvigheid, productiviteit en concurrentiepositie van deze bedrijven.

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)

Er zijn geen gevolgen voor nationale en decentrale regelgeving te verwachten.

b) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen, incl. NL-beoordeling daarvan

Het voorstel bevat een bevoegdheid voor de Commissie om uitvoeringshandelingen vast te stellen in artikel 16, vierde lid, van het voorstel. Dit betreft de bevoegdheid om een werkprogramma vast te stellen. Het toekennen van deze bevoegdheden is mogelijk, omdat het niet essentiële onderdelen van de basishandeling betreft. Toekenning van deze bevoegdheden acht het kabinet wenselijk, om flexibiliteit en snelheid te behouden in verband met technologische ontwikkelingen en veranderende behoeftes van de lidstaten op het gebied van defensietechnologieën, zonder dat de wetgevingsprocedure wordt belast. De keuze voor uitvoering i.p.v. delegatie ligt hier voor de hand omdat het gaat om uitvoering van de verordening volgens eenvormige voorwaarden. De uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de raadplegingsprocedure als bedoeld in artikel 4 van Verordening (EU) 182/2011. Toepassing van deze procedure is hier volgens het kabinet niet op zijn plaats omdat de uitvoeringshandeling betrekking heeft op een programma met aanzienlijke implicaties (artikel 2, lid 2, sub b, onder i) Verordening 182/2011). De Commissie heeft onvoldoende gemotiveerd waarom hier de raadplegingsprocedure in plaats van de onderzoeksprocedure voor vaststelling wordt gebruikt.

c) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en besluiten) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

Volgens het voorstel treedt de verordening in werking op de dag na de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie. Het kabinet acht de voorgestelde datum van inwerkingtreding haalbaar.

d) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

De Commissie zal de effectiviteit, efficiëntie en toegevoegde waarde van de voorgestelde verordening na de implementatieperiode evalueren.

⁶ Kamerstuk nr. [35982-9](#).

De resultaten van deze evaluatie zullen worden meegewogen bij toekomstige EU defensie innovatieprogramma's in de context van het MFK vanaf 2028. Het kabinet acht dit wenselijk.

e) *Constitutionele toets*

Niet van toepassing.

7. Implicaties voor uitvoering en/of handhaving

AGILE biedt een uitstekende kans om de Europese defensie-capaciteit te versterken. Door een gemeenschappelijke financiële pool kunnen lidstaten samenwerken aan onderzoek, standaardisering en inkoop, waardoor innovatie sneller verloopt en Europese bedrijven beter kunnen inspelen op zowel civiele als militaire dreigingen.

Om dit succes te waarborgen moet de screening streng worden ingericht: alleen organisaties met een geldige staatsveiligheids-*clearance* krijgen toegang tot gevoelige data, en alle informatie die de nationale veiligheid raakt wordt strikt gescheiden gehouden van commerciële of civiele datasets. Bovendien moet elk product en elke activiteit voldoen aan de EU-kaders voor digitale weerbaarheid – NIS2, de *Cyber Resilience Act*, de *Cybersecurity Act*, de *Data-Governance-Act* en GDPR – zodat risicoanalyses, *audits* en *privacy-by-design* standaardonderdelen van het proces worden.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen implicaties voor ontwikkelingslanden.

Fiche 2: Verordening EU-ruimtevaartagentschap

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel:*

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Union Space Services Agency and amending Regulation (EU) 2021/696

b) *Datum ontvangst Commissiedocument:*

7 april 2026

c) *Nr. Commissiedocument:*

COM (2026) 152

d) *EUR-Lex:*

[EUR-Lex - 52026PC0152 - EN - EUR-Lex](#)

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing*

Niet opgesteld

f) *Behandelingstraject Raad*

Raad voor Concurrentievermogen (COMPET)

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie:*

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, in nauwe samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

h) *Rechtsbasis:*

Artikel 189, lid 2 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)

i) *Besluitvormingsprocedure Raad:*

Gekwalificeerde meerderheid

j) *Rol Europees Parlement*

Medebeslissing

2. Essentie voorstel

a) *Inhoud voorstel*

De Europese Commissie (hierna: de Commissie) heeft een voorstel gepubliceerd voor een verordening inzake de *European Union Space Services Agency* en een wijziging van Verordening (EU) 2021/696 (hierna: het voorstel). Met dit voorstel beoogt de Commissie een zelfstandige en langdurige grondslag te creëren voor het huidige agentschap (huidig: *European Union Agency for the Space Programme* - EUSPA) van het ruimtevaartprogramma van de

Europese Unie (hierna: EU). Volgens de Commissie is dit nodig omdat de huidige grondslag van het agentschap is opgenomen in Verordening (EU) 2021/696, die is gekoppeld aan het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021–2027, terwijl het agentschap zelf niet aan die tijdsduur is gebonden. Het voorstel hangt nauw samen met het voorstel voor een Europees Concurrentievermogenfonds (ECF), dat op moment van schrijven in onderhandeling is in raadsverband als onderdeel van de onderhandelingen voor het MFK 2028-2034, en met het voorstel voor een verordening voor Veiligheid, Weerbaarheid en Duurzaamheid van Ruimtevaartactiviteiten in de Unie (hierna: EU Space Act), welke eveneens nog in onderhandeling is. Tevens wijzigt het voorstel Verordening (EU) 2021/696 door de bepalingen over het agentschap daaruit te verwijderen.

Het voorstel voorziet in een naamsverandering van *European Union Agency for the Space Programme* naar *European Union Space Services Agency*.

Het voorstel beoogt voortzetting van een aantal huidige kerntaken en toevertrouwde ('*entrusted*') taken, en daarnaast het toevoegen van een aantal nieuwe taken, verdeeld in drie categorieën.

De eerste categorie betreft eigen kerntaken van het agentschap. Hieronder vallen beveiligingsaccreditatie via de *Security Accreditation Board (SAB)*, het beheer van de Plaatsbepaling, Navigatie- en Tijdsbepaling-onderdelen (hierna: PNT, te weten, Galileo en EGNOS) en, in bepaalde gevallen, van aardobservatieonderdelen. Verder omvatten deze taken het beheer van de structuur voor beveiligingsmonitoring en van een gebruikersgemeenschap voor geautoriseerde gebruikers, activiteiten op het gebied van marktontwikkelingen gebruikersadoptie, technische ondersteuning aan de Commissie, en taken rond de toegang tot de *Public Regulated Service* van Galileo.

De tweede categorie betreft taken die de Commissie direct aan het agentschap toevertrouwt, waaronder het beheer en de exploitatie van de PNT-component, het beheer van de GOVSATCOM¹ Hub, en activiteiten voor de ontwikkeling van toepassingen op basis van ruimtevaartdata en -diensten, geïntegreerde toepassingen en data-ecosystemen. Nieuw zijn taken rond ontvangers en terminals ten behoeve van EU-ruimtevaartdiensten.

Een derde categorie betreft taken die de Commissie aan het agentschap toevertrouwt zodra het agentschap daarvoor operationeel gereed is. Deze omvatten beveiligingsondersteuning voor aardobservatie, contractbeheer voor de aardobservatiedienst voor overheidsgebruikers, het beheer en het verstrekken van beveiligde satellietcommunicatiediensten, en coördinatie van gebruikersaspecten binnen *Secure Connectivity*. Verder omvat dit diensten rond ruimteweer, *Space Surveillance and Tracking*, radiointerferentiemonitoring, het beheer van delen van subsidieovereenkomsten met het *EU Space Surveillance and Tracking (EUSST)*-partnerschap en operationeel beheer van de dienstencentra ervan, en ondersteuning rond

¹ GOVSATCOM (Governmental Satellite Communications) is de dienst voor het verstrekken van satellietcommunicatiecapaciteit aan overheidsgebruikers binnen de EU-instellingen en de lidstaten.

toegang tot de ruimte, ruimtecommercialisering, technologische soevereiniteit, onderzoek en innovatie, en cyberbeveiliging. Ten slotte kan de Commissie later aanvullende taken toevertrouwen aan het agentschap, mits deze geen doublures vormen en de efficiëntie verbeteren. Verder bevat het voorstel bepalingen over de organisatie en werking van het agentschap. Nieuw zijn de functie van 'plaatsvervangend uitvoerend directeur' en het uit kunnen roepen van een crisisregime.

Het voorstel scherpt procedurele bepalingen aan voor de SAB, die de rol van de Commissie op onderdelen versterkt. Over personeelszaken en financiën zal de SAB niet langer zelfstandig kunnen beslissen zonder instemming van de Commissie, en de SAB kan niet zonder deelname van de Commissie bijeenkomen, tenzij de Commissie hier van tevoren mee instemt.

In het licht van dit gegroeide takenpakket voorziet dit voorstel in een aanzienlijke groei van het agentschap in budget (van ~€ 525 mln. naar ~€ 980 mln.) en personeel (van ~300 naar meer dan 500 FTE).

b) Impact assessment Commissie

Er is voor dit voorstel geen impact assessment uitgevoerd door de Commissie, omdat een uitvoerig impact assessment reeds is uitgevoerd voor het voorstel voor het ECF,² wat de grondslag vormt voor de inhoudelijke activiteiten van het EU-ruimtevaartprogramma en daarmee voor de impact van de voorgestelde taken voor het agentschap. Het voorstel bouwt daarnaast in belangrijke mate voort op de bestaande rechtsgrondslag en huidige taken van het agentschap. Bij de oprichting van EUSPA als onderdeel van de EU Ruimtevaartverordening van 2021 heeft destijds ook een impact assessment plaatsgevonden.³

Het kabinet kan zich vinden in de keuze om geen afzonderlijk impact assessment uit te voeren ten behoeve van dit voorstel, omdat de implicaties van het voorstel sterk verband houden met de EU-ruimtevaartinzet vanuit bijvoorbeeld het ECF, en aldaar de impact van de activiteiten reeds beoordeeld is. Het voorliggende voorstel voorziet daarbovenop slechts beperkt in additionele implicaties en lijken meer administratief en organisatiegericht van aard.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het Nederlandse ruimtevaartbeleid richt zich op het voor Nederland maximaliseren van de maatschappelijke, wetenschappelijke, economische en veiligheids-meerwaarde van het gebruik van het ruimedomein. In de kabinetsreactie op de Lange-termijn Ruimtevaartagenda⁴ heeft het kabinet onderstreept dat ruimtevaart van wezenlijk belang is voor de welvaart, veiligheid en open strategische autonomie van Nederland en Europa, en dat de ruimte een strategisch, operationeel en betwist domein is. Het kabinet onderschrijft daarom de noodzaak van een

² https://commission.europa.eu/document/download/147aea38-6aa2-40f2-851e-d25e824dc330_en

³ [EUR-Lex - 52018SC0327 - NL - EUR-Lex](#)

⁴ [Lange-termijn ruimtevaartagenda](#) (25 januari 2024) en [Kabinetsreactie Lange-termijn ruimtevaartagenda](#) (21 februari 2025)

samenhangend en toekomstbestendig ruimtevaartbeleid, met aandacht voor veiligheid, innovatie, wetenschap, verdienvermogen en internationale positionering. Met de inzet op zes missies levert de ruimtevaartsector een cruciale bijdrage aan meerdere Nederlandse maatschappelijke opgaven, waaronder economie, innovatie, energietransitie, digitalisering, internationale veiligheid, en klimaatadaptatie. Nederland beschouwt internationale, en specifiek Europese, samenwerking als een belangrijk onderdeel in het verwezenlijken van de ruimtevaartambities.

Het kabinet hecht aan een sterk Europees ruimtevaartbeleid en aan een optimale benutting van de toegevoegde waarde van het EU-ruimtevaartprogramma, waaronder satellietnavigatie, aardobservatie, beveiligde connectiviteit en omgevingsbewustzijn in de ruimte. Daarbij zet het kabinet in op een goed functionerende Europese interne markt voor ruimtevaart, op versterking van de technologische en industriële basis, op het stimuleren van innovatie en marktontwikkeling, en op goede toegang voor Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen tot Europese programma's en instrumenten. Het kabinet hecht daarbij in het bijzonder aan de complementariteit tussen het EU-ruimtevaartprogramma en het *European Space Agency* (ESA), dat Nederland beschouwt als belangrijke internationale organisatie voor technologische ontwikkeling, innovatie, industriële participatie en de versterking van de Europese en Nederlandse ruimtevaartcapaciteiten. Het kabinet acht het daarbij van belang dat de uitvoering en ontwikkeling van het EU-ruimtevaartprogramma gepaard gaat met heldere *governance*, een duidelijke taakverdeling tussen de Europese Commissie, ESA, het EU-agentschap en de lidstaten met voldoende ruimte voor nationale bevoegdheden en verantwoordelijkheden en waarbij doublures voorkomen worden.

Het kabinet ziet ruimtevaart als kritische en *enabling technology* dat niet op zichzelf staat, maar juist oplossingen mogelijk maakt voor verschillende maatschappelijke opgaven rond o.a. veiligheid, weerbaarheid, klimaat, energie, mobiliteit en landbouw. Uitgangspunt voor het kabinet blijft dat Europese beleidsontwikkeling proportioneel moet zijn, moet aansluiten bij bestaande nationale en internationale kaders en dat onnodige overlap, regeldruk en institutionele onduidelijkheid moet worden voorkomen.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt het voorstel van de Commissie om te komen tot een zelfstandige en toekomstbestendige grondslag voor het agentschap voor het EU-ruimtevaartprogramma. Het kabinet onderschrijft het belang van continuïteit, rechtszekerheid en een stabiele institutionele basis voor de uitvoering van ruimtevaartactiviteiten van de Unie, mede gelet op het strategische belang van het ruimtedomein voor veiligheid, weerbaarheid, innovatie en het Europese concurrentievermogen. Dit sluit nauw aan op de Nederlandse ambities op ruimtevaartgebied, waarin Europese samenwerking op dit vlak dienend is voor het optimaal benutten van de meerwaarde voor Nederland. Dit voorstel raakt binnen het Nederlandse ruimtevaartbeleid aan het gebruik van satellietdata voor maatschappelijke opgaven en het verzilveren van groeikansen voor Nederlandse bedrijven.

Tegelijkertijd is het kabinet van oordeel dat het voorstel op onderdelen verduidelijking en aanscherping behoeft om te komen tot een evenwichtige *governance* van het Europese ruimtedomein.

Het kabinet kan zich vinden in het uitgangspunt om de rechtsbasis van het agentschap los te koppelen van de EU-programmaperiodes. Het kabinet zet zich er voor in dat de taken van het agentschap duidelijk worden afgebakend en dat nieuwe taken alleen worden toevertrouwd indien daarvoor een voldoende duidelijke beleidsmatige, juridische en financiële basis bestaat, en het agentschap hiervoor over de juiste faciliteiten en competenties beschikt, in het bijzonder voor taken die nieuw of uitgebreid zijn. Het kabinet zal zich ervoor inzetten dat de criteria die de Commissie hiervoor hanteert meetbaar, transparant en doelmatig zijn.

Het kabinet benadrukt het belang van een duidelijke taakverdeling tussen de Europese Commissie, het EU-agentschap, de ESA en de lidstaten. Het voorstel kent het EU-agentschap een bredere rol toe rond uitvoering, operationele veiligheid, gebruikerscoördinatie, marktontwikkeling, beveiligde connectiviteit, ruimtesurveillance, ruimteweer en radiointerferentiemonitoring. ESA bezit aanzienlijke expertise op het gebied van technologieontwikkeling. Het kabinet benadrukt de noodzaak van een duidelijke afbakening van taken van het EU-agentschap ten opzichte van ESA en zal zich daarom inzetten voor een scherpere afbakening van verantwoordelijkheden en voor een wederzijds versterkende samenwerking tussen beide organisaties, elk binnen hun eigen mandaat zonder duplicaties en overdracht van technologieontwikkelingstaken naar het EU-agentschap.

Het kabinet onderstreept ten sterkste de noodzaak van de onafhankelijkheid van de SAB, in het bijzonder omdat een toenemend aantal onderdelen van het EU-ruimtevaartprogramma een hoge mate van beveiliging vereisen. Het kabinet acht het van belang dat de onafhankelijkheid van de beveiligingsaccreditatie, alsmede een zorgvuldige institutionele balans tussen het agentschap en de Commissie, voldoende gewaarborgd blijven. Het kabinet zal zich inzetten voor verduidelijking van de bepalingen over de besluitvorming van de SAB, de gestelde eisen aan informatiedeling vanuit de SAB, en de gevallen waarin instemming van de Commissie vereist is. Het kabinet is kritisch over de inperking van de mogelijkheid van SAB-leden om bijeen te komen zonder de Commissie, tenzij de Commissie daar uitdrukkelijk vooraf mee instemt, en over de nieuwe bepaling dat in gerechtvaardigde situaties het uitblijven van een besluit van de SAB na 3 maanden wordt beschouwd als instemming. Deze aanpassingen kunnen naar het oordeel van het kabinet op gespannen voet staan met de onafhankelijkheid van de SAB. Het kabinet zal zich inzetten voor een nadere specificering van de situaties waarin deze bepaling mag worden ingeroepen. Het kabinet constateert dat het voorstel refereert aan *een* beveiligingsautoriteit in plaats van *de* beveiligingsautoriteit. Het kabinet zal zich inzetten voor eenduidige keuzes zonder proliferatie van nieuwe gremia op beveiligingsgebied.

Een belangrijk aandachtspunt voor het kabinet betreft de derde categorie taken die de Commissie aan het agentschap toevertrouwt mits het agentschap daar operationeel gereed

voor is. Het voorstel bevat hiervoor geen uitgewerkte criteria, en over de precieze invulling van deze activiteiten wordt nog onderhandeld in ECF-verband. Het kabinet zal zich er voor inzetten dat de voorwaarden voor operationele gereedheid voldoende concreet zijn voor rekenschap, dat duidelijk is hoe dit besluit tot stand komt, en dat de wijze van toetsing van de randvoorwaarden voor continuïteit van de dienstverlening duidelijker in procedures worden verankerd.

Voor zover de Commissie in de toekomst aanvullende taken wil toevertrouwen aan het agentschap, is het kabinet van mening dat de Commissie in deze gevallen duidelijk moet aantonen hoe duplicatie met activiteiten elders wordt vermeden, dat efficiëntie wordt verbeterd, en dat dit niet leidt tot aanvullende kosten of regels. De vereiste middelen voor deze diensten dienen gevonden te worden binnen de kaders van de EU-begroting. Ook dienen voor deze nieuwe taken duidelijke criteria te worden gehanteerd over de afbakening van de opdracht, en ten aanzien van competenties en faciliteiten van het agentschap.

Het kabinet constateert dat het agentschap in het voorstel in toenemende mate een rol krijgt in operationele civiele dienstverlening. Het kabinet benadrukt dat de *governance* en inrichting van die dienstverlening robuust moet zijn, met duidelijke verantwoordelijkheden, goede mechanismen voor continuïteit en crisisbeheersing, en een transparante wijze waarop behoeften van gebruikers worden verzameld, gewogen en verwerkt. Het kabinet wijst daarbij op het belang van het verzamelen en implementeren van gebruikersfeedback vanuit lidstaten, in het bijzonder vanuit de verschillende aangewezen nationale competente autoriteiten. Deze competente autoriteiten verrichten voor een aantal EU-ruimtevaartdiensten een cruciale rol in de verstrekking van toegang tot die diensten aan de gebruikers hun land.

In onder meer de Raad van Bestuur en de SAB is Nederland vertegenwoordigd door een nationaal gedelegeerde. Het voorstel stelt zonder verdere onderbouwing dat een gedelegeerde slechts eenmalig herbenoemd kan worden. De maximale zittingsduur bedraagt daardoor acht jaar. Het kabinet is van mening dat de keuze voor een gedelegeerde en diens zittingsduur een nationale keuze is en is kritisch ten aanzien van beperkingen hierin, in het bijzonder omdat ervaring en kennis van het agentschap en het dossier van waarde zijn om Nederland effectief te vertegenwoordigen, in het bijzonder op het complexe veiligheidsdossier.

Het kabinet acht tevens goede samenhang noodzakelijk met andere lopende EU-onderhandelingstrajecten, zoals de EU Space Act⁵ en in het bijzonder het ECF.⁶ Het kabinet acht het van belang dat het voorstel niet vooruitloopt op keuzes die in andere wetgevingstrajecten nog niet zijn afgerond. Het kabinet zet zich in voor meer duidelijkheid over de samenhang tussen deze ontwikkelende regelgeving, en voor het voorkomen van onnodige voorsortering in het voorstel op nog onbesliste onderdelen van andere voorstellen.

⁵ Fiche: Verordening voor de EU Space Act, 29 augustus 2025

⁶ Fiche: [\[MFK\] Europees Concurrentievermogenfonds](#), 17 juli 2025

Verder benadrukt het kabinet dat de bredere rol van het agentschap rond marktontwikkeling, gebruikersadoptie, downstream toepassingen, data-ecosystemen, ontvangers, ruimtcommercialisering en technologische soevereiniteit in lijn wordt gebracht met de Nederlandse inzet op een sterk ruimtevaartecosysteem. Het kabinet verwelkomt dat deze elementen in het voorstel zijn opgenomen, omdat zij kunnen bijdragen aan het concurrentievermogen en het gebruik van ruimtevaartdata en -diensten. Het kabinet zal zich ervoor inzetten dat de uitwerking hiervan niet leidt tot onduidelijke overlap of belemmeringen met andere Europese of nationale initiatieven rond onderzoek en innovatief gebruik van ruimtevaartdiensten. Het kabinet ziet een kans in versterkte Europese samenwerking en kennisuitwisseling op dit vlak, en benadrukt tegelijkertijd dat het agentschap in deze gevallen de samenwerking dient te zoeken met nationale activiteiten.

Het kabinet wijst op kansen voor de Nederlandse internationale positionering op ruimtevaartgebied, o.a. het *Galileo Reference Center* van het agentschap in Noordwijk, nabij ESA ESTEC.

Per saldo beoordeelt het kabinet het voorstel als een in beginsel positieve stap naar meer continuïteit en een stabielere institutionele basis voor het agentschap, maar met aandachtspunten op het gebied van *governance*, taakafbakening, operationele gereedheid, samenhang met activiteiten elders en de onafhankelijkheid van de SAB. Het kabinet zal zich in de onderhandelingen constructief inzetten om deze punten te verduidelijken en waar nodig aan te scherpen, zodat het voorstel aansluit bij de Nederlandse inzet voor een sterk, samenhangend en proportioneel Europees ruimtevaartbeleid.

c) *Eerste inschatting van krachtenveld*

Er is nog geen informatie bekend over de opvatting over dit voorstel in andere lidstaten. Het Europees Parlement heeft zich nog niet formeel uitgesproken. Naar verwachting zal het voorstel worden behandeld in de ITRE-commissie (Industrie, Onderzoek en Energie). De rapporteur is nog niet benoemd.

4. Beoordeling bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit

a) *Bevoegdheid*

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet of de EU handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door de lidstaten in de EU-verdragen zijn toegedeeld om de daarin bepaalde doelstellingen te verwezenlijken. Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. Het voorstel is gebaseerd op artikel 189, tweede lid, van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU). Het kabinet kan zich vinden in deze rechtsbasis voor het voorstel, dat strekt tot het vaststellen van een zelfstandige grondslag voor het agentschap van het EU-ruimtevaartprogramma en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/696.

Op het terrein van ruimtevaart is sprake van een parallelle bevoegdheid van de EU en de lidstaten, waarbij geldt dat het optreden van de Unie de lidstaten niet belet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen (artikel 4, derde lid, VWEU).

b) *Subsidiariteit*

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet de subsidiariteit van het optreden van de Commissie. Dit houdt in dat het kabinet op de gebieden die niet onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen of wanneer sprake is van een voorstel dat gezien zijn aard enkel door de EU kan worden uitgeoefend, toetst of het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau kan worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door de Unie kan worden bereikt (het subsidiariteitsbeginsel). Het oordeel van het kabinet is positief. Het voorstel heeft als doel het verstrekken van een langdurige grondslag voor het bestaande agentschap voor het EU-ruimtevaartprogramma en omvat de inrichting, taken en *governance* van het agentschap voor het EU-ruimtevaartprogramma en voorziet in de wijziging van Verordening (EU) 2021/696. Gelet op het grensoverschrijdende karakter van het EU-ruimtevaartprogramma en de noodzaak van een uniforme institutionele en juridische basis voor de uitvoering van ruimtevaartactiviteiten van de Unie, kunnen de doelstellingen van het voorstel niet voldoende door de lidstaten afzonderlijk worden verwezenlijkt. Deze doelstellingen hebben een intrinsiek landenoverstijgend karakter en kunnen, vanwege de schaal, samenhang en het Uniekarakter van het ruimtevaartprogramma, beter op het niveau van de Unie worden bereikt. Een zelfstandige grondslag voor het agentschap en een geharmoniseerde regeling van diens taken en *governance* liggen daarom op Unieniveau in de rede. Door het centraal beleggen van meerdere operationele aspecten van het EU-ruimtevaartprogramma bij dit agentschap worden kennis, competentie en facilitering gebundeld, wat kan bijdragen aan een effectieve en efficiënte verrichting van de taken ten dienste van de EU ruimtevaartinzet. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) *Proportionaliteit*

Als onderdeel van de toets of de EU mag optreden conform de EU-verdragen toetst het kabinet of de inhoud en vorm van het optreden van de Unie niet verder gaan dan wat nodig is om de doelstellingen van de EU-verdragen te verwezenlijken (het proportionaliteitsbeginsel). Het oordeel van het kabinet is positief. Het voorstel heeft als doel het verstrekken van een langdurige juridische grondslag voor het bestaande agentschap van het EU ruimtevaartprogramma en omvat de inrichting, taken en *governance* van het agentschap voor het EU-ruimtevaartprogramma en voorziet in de wijziging van Verordening (EU) 2021/696. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstellingen te bereiken, omdat het voorstel voorziet in een duidelijke institutionele basis voor het agentschap en in een juridisch kader voor de toedeling en uitvoering van taken die samenhangen met het EU-ruimtevaartprogramma en daarmee verbonden diensten. Enkele activiteiten rond het ontwikkelen van het gebruikerssegment raken aan nationale inzet, maar vormen geen belemmering. Bovendien gaat het voorgestelde optreden niet verder dan noodzakelijk, omdat de bestaande bevoegdheidsverdeling hier ongewijzigd blijft en er geen onnodige administratieve lasten worden opgelegd aan lidstaten door de stapsgewijze taakoverdracht. Verder dient het voorstel tot het borgen van de operationele continuïteit.

5. Financiële consequenties, gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Consequenties EU-begroting

De Commissie stelt voor de bijdrage van de Unie aan het agentschap voor de periode 2028–2034 aanzienlijk te verhogen ten opzichte van de periode 2021–2027. Uit de financiële toelichting volgt dat het totale budget van het agentschap stijgt van circa EUR 525 miljoen in de periode 2021–2027 naar circa EUR 980 miljoen in de periode 2028–2034. Dit voorstel voorziet daarmee in een toename van het jaarlijks budget van ca. € 114 mln. naar ca. € 167 mln. per jaar en personeel van het agentschap, van ~300 naar meer dan 500 FTE. De Commissie koppelt deze groei aan de voortzetting van bestaande taken en aan nieuwe of uitgebreidere taken binnen de toekomstige Europese ruimtevaartarchitectuur. Mogelijke aanbestedingen en inkoop waarvoor het agentschap verantwoordelijk is vallen hier niet onder. Deze middelen zullen moeten worden gevonden binnen het Meerjarig Financieel Kader 2028–2034. Het kabinet constateert dat het voorstel een aanzienlijke groei van budget en personele capaciteit van het agentschap voorziet. Gezien de verbreding van taken acht het kabinet het begrijpelijk dat het voorstel budgettaire en operationele consequenties heeft mits voldoende wordt onderbouwd.

Het kabinet is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Het kabinet wil niet vooruit lopen op de integrale afweging van middelen na 2027. Daarnaast moet de ontwikkeling van de administratieve uitgaven in lijn zijn met de ER-conclusies van juli 2020 over het MFK-akkoord. Het kabinet is over het algemeen kritisch over de stijging van het aantal EU-werknemers, maar heeft voor wat betreft dit voorstel begrip voor stijging gelet op het groeiend aantal taken en de aard ervan, mits voldoende onderbouwd.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of medeoverheden:

EUSPA wordt gefinancierd vanuit het lopende MFK. Er worden op basis van het voorstel geen directe extra kosten verwacht voor de rijksbegroting of medeoverheden. Nederland is gastheer van twee EUSPA-faciliteiten, te weten het *Galileo Reference Centre* in Noordwijk en het recent geopende *Galileo Sensor Station* op Bonaire. In de afspraken met EUSPA levert Nederland hier een bijdrage voor het realiseren van deze faciliteiten. Deze afspraken zijn separaat contractueel vastgelegd, en het voorstel leidt niet tot kostenverhogende aanpassingen hierin. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen, conform de regels van de budgetdiscipline.

c) Financiële consequenties en gevolgen voor regeldruk voor bedrijfsleven en burger

Het voorstel betreft in hoofdzaak de inrichting, taken en *governance* van een EU-agentschap en leidt daarom niet direct tot brede administratieve lasten voor burgers.

Ook voor bedrijven lijken de directe regeldrukeffecten van dit voorstel op zichzelf beperkt. Wel kan het voorstel indirect gevolgen hebben voor uitvoeringslasten of andere financiële lasten voor bedrijven, bijvoorbeeld indien het agentschap in de toekomst aanvullende taken krijgt in

samenhang met andere nog lopende EU-trajecten. In het voorstel wordt daarnaast de mogelijkheid genoemd dat het agentschap voor bepaalde diensten vergoedingen of leges in rekening kan brengen. De precieze reikwijdte en grondslag daarvan behoeven nog nadere verduidelijking. Het kabinet acht het van belang dat eventuele lasten voor bedrijven, kennisinstellingen en gebruikers proportioneel blijven en voldoende worden onderbouwd.

Reactie op advies ATR

Het Adviescollege toetsing regeldruk kwam tot de volgende adviespunten ten aanzien van het voorstel. Het college onderkent dat het in beeld brengen van de regeldrukeffecten van het Commissievoorstel niet goed mogelijk is vanwege het ontbreken van een impact assessment. Het geeft aan dat meer inzicht in die effecten op de volgende manier kan worden verkregen:

1. Dring aan bij de Commissie om voordat het voorstel in stemming wordt gebracht alsnog een impact assessment te maken zodat de regeldrukgevolgen van het voorstel goed in beeld zijn.
2. Maak inzichtelijk welke uitvoerende partijen, contractpartners en operators te maken kunnen krijgen met verplichtingen die ontstaan uit hoofde van de nieuwe taken en bevoegdheden van EUSPA.
3. Licht toe hoe wordt voorkomen dat er overlap ontstaat tussen de bevoegdheden van EUSPA met betrekking tot contract- en overeenkomstenbeheer enerzijds en anderzijds de bevoegdheden en werkzaamheden van andere Europese of nationale entiteiten.
4. Maak inzichtelijk welke partijen moeten voldoen aan de verplichting om crisisparaatheidsmaatregelen te nemen en wat dit inhoudt voor deze partijen.

Het kabinet neemt deze aanbevelingen ter harte in de verdere onderhandelingen over dit voorstel. De punten sluiten aan bij de inzet van het fiche om meer duidelijkheid te verkrijgen over de concrete invulling van (toevertrouwde) taken, en de organisatie van het agentschap. Het kabinet erkent de opmerking van de ATR dat ook nadere duidelijkheid nodig is ten aanzien van regeldrukgevolgen. Het kabinet zal zich tijdens de onderhandeling inzetten op nadere verduidelijking op dit vlak.

d) Gevolgen voor concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het voorstel kan bijdragen aan het Europese concurrentievermogen doordat het agentschap een bredere rol krijgt in de uitvoering van ruimtevaartdiensten en in aanpalende taken op het gebied van marktontwikkeling, gebruikersadoptie, downstream toepassingen, data-ecosystemen, ontvangers, terminals, commercialisering en technologische soevereiniteit. Daarmee kan het voorstel bijdragen aan een sterker Europees ruimtevaart-ecosysteem en aan een betere benutting van de economische en innovatieve waarde van het EU-ruimtevaartprogramma.

Ook kan de bundeling van krachten en het samenbrengen van kennis en expertise binnen het agentschap bijdragen aan de slagkracht van het agentschap en daarmee van het EU-ruimtevaartprogramma als geheel. Tegelijkertijd blijft het van belang dat de uitwerking van deze taken goed aansluit op bestaande instrumenten en niet leidt tot onduidelijke overlap met

andere organisaties, waaronder ESA, of tot onnodige lasten voor bedrijven en kennisinstellingen.

Het voorstel heeft een duidelijke geopolitieke relevantie. Het agentschap krijgt een prominentere rol in de uitvoering van taken op het gebied van beveiligde connectiviteit, overheidspecifieke diensten, ruimteweer en *Space Surveillance and Tracking*. Deze componenten van het EU-ruimtevaartprogramma leveren een cruciale bijdrage aan de weerbaarheid van gebruik van de ruimte in Europa, en versterken de Europese open strategische autonomie op ruimtevaartgebied.

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)

Het voorliggende voorstel regelt in hoofdzaak de inrichting, taken, *governance* en rechtspositie van het agentschap voor het EU-ruimtevaartprogramma en wijzigt Verordening (EU) 2021/696. Het voorstel is rechtstreeks toepasselijk en brengt op zichzelf geen noodzaak mee tot aanpassing van nationale of decentrale wet- en regelgeving in Nederland. Ook met betrekking tot de rol die Nederland als gastland heeft voor o.a. het *Galileo Reference Centre* worden geen aanpassingen voorzien.

b) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen, incl. NL-beoordeling daarvan

Het voorstel voorziet niet in gedelegeerde of uitvoeringshandelingen.

c) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum

inwerkingtreding (bij verordeningen en besluiten) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

De voorgestelde verordening treedt in werking op de twintigste dag na publicatie in het Publicatieblad van de Europese Unie en is van toepassing vanaf 1 januari 2028. Daarbij is van belang dat het voorstel overgangsbepalingen bevat waarmee de lopende activiteiten, overeenkomsten, verplichtingen en bestuursstructuren van het huidige agentschap onder Verordening (EU) 2021/696 worden voortgezet. Daarmee wordt voorzien in juridische continuïteit tussen het huidige en het nieuwe kader.

Het kabinet beoordeelt de voorgestelde termijn als haalbaar en acceptabel.

d) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

Het voorstel voorziet in een vijfjaarlijkse evaluatie van het functioneren van het agentschap. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de prestaties van het agentschap in relatie tot zijn doelstellingen, mandaat, taken, *governance* en locaties, alsook naar de onafhankelijkheid en autonomie van de *Security Accreditation Board*.

Tevens omvat deze analyse de evaluatie van de noodzaak van het voortbestaan van het agentschap, of het delegeren van taken en activiteiten eraan. Het kabinet onderschrijft de waarde van periodieke evaluaties, mede met het oog op het lerend vermogen van het

agentschap en de Commissie, en de mogelijkheid om de *governance* en taakafbakening zo nodig bij te stellen.

e) *Constitutionele toets*

Niet van toepassing.

7. Implicaties voor uitvoering en/of handhaving

Het voorstel heeft in hoofdzaak betrekking op de interne organisatie en taakuitoefening van een EU-agentschap en leidt daarom niet direct tot nieuwe nationale uitvoerings- of handhavingsverplichtingen.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen implicaties voor ontwikkelingslanden anders dan implicaties voor derde landen in het algemeen.

Fiche 3: Strategie Voor Gendergelijkheid 2026-2030

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel*

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's Strategie Voor Gendergelijkheid 2026-2030

b) *Datum ontvangst Commissiedocument*

5 maart 2026

c) *Nr. Commissiedocument*

COM(2026) 113

d) *EUR-Lex*

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/DOC/?uri=CELEX:52026DC0113>

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie*

Niet van toepassing

f) *Behandelingstraject Raad*

Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

2. Essentie voorstel

Op 5 maart 2026 heeft de Europese Commissie (hierna: Commissie) de Strategie voor Gendergelijkheid 2026-2030 (hierna: de strategie) gepresenteerd. De nieuwe strategie bouwt voort op de vorige strategie (2020-2025) en vertaalt de visie die is uiteengezet in de Roadmap voor Vrouwenrechten uit maart 2025¹ in concrete maatregelen. De strategie heeft als doel bij te dragen aan de verwezenlijking van *Sustainable Development Goal 5*: bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes voor 2030. De strategie hanteert een dubbele aanpak waarbij gerichte maatregelen worden gecombineerd met systematische *gendermainstreaming* in alle beleidsterreinen van de Unie. De Commissie onderstreept dat gendergelijkheid niet alleen een fundamenteel recht is, maar ook essentieel voor de democratie, sociale cohesie en het concurrentievermogen van de Europese Unie.

Centraal in de strategie staat de strijd tegen gendergerelateerd geweld, waarbij wordt ingezet op de volledige omzetting en implementatie van de richtlijn uit 2024 ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld² vóór de omzettingstermijn van 2027.

¹ [De EU Routekaart voor vrouwenrechten: een extra impuls voor gendergelijkheid - Europese Commissie](#)

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:32024L1385>

Dit omvat onder meer de hernieuwde ambitie tot het invoeren van een geharmoniseerde definitie van verkrachting in alle lidstaten, de ontwikkeling van nationale actieplannen voor het voorkomen en bestrijden van gendergerelateerd geweld en een versterkte aanpak van cybergeweld en haat tegen vrouwen online, zoals de verspreiding van *deepfakes*. Op EU-niveau zal de Commissie het onderwerp betrekken bij haar toezicht op zeer grote online platforms onder de *Digital Services Act* (hierna: DSA). De Commissie zal lidstaten ondersteunen bij het opstellen van de nationale actieplannen en zal onderzoeken hoe grensoverschrijdende samenwerking tussen de relevante autoriteiten kan worden vergemakkelijkt.

Op het gebied van gezondheid erkent de strategie dat vrouwen geconfronteerd worden met barrières in de zorgtoegang en dat medisch onderzoek te weinig rekening houdt met vrouwspecifieke en -sensitive aandoeningen, bijvoorbeeld bij hart- en vaatziekten. De Commissie lanceert daarom een nieuw initiatief samen met de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) om de kwaliteit en toegankelijkheid van gezondheidszorg voor vrouwen te verbeteren, met speciale aandacht voor vrouwen met een handicap. Er wordt ook ingezet op het dichten van de kloof tussen lidstaten voor wat betreft seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, waarbij de Commissie lidstaten aanmoedigt om gebruik te maken van Europese fondsen om de toegang tot veilige en legale abortusdiensten te verbeteren. Belangrijke stappen zijn ook het onderzoek naar de economische en maatschappelijke voordelen van het dichten van de kloof in de gezondheidszorg voor vrouwen met betrekking tot bepaalde klachten, zoals bijvoorbeeld bij de menopauze, en het onderzoeken van de haalbaarheid van het ontwikkelen van een systematische vrouwspecifieke controle in de levenscyclus van geneesmiddelen. Dit moet ervoor zorgen dat medicijnen veilig en effectief zijn voor iedereen.

Op sociaaleconomisch vlak richt de strategie zich op het dichten van de kloof op het gebied van loon, pensioen en financiële geletterdheid. Hierbij spelen de implementatie van de richtlijn loontransparantie, de ontwikkeling van een toolkit voor genderneutrale functiewaardering om onderwaardering van vrouwelijke beroepen aan te pakken en maatregelen om de genderpensioenkloof te verkleinen een cruciale rol. Om de werk-privébalans te verbeteren en de zorglast eerlijker te verdelen is de Commissie van plan om aan een Europese Zorgovereenkomst te werken. Deze Zorgovereenkomst is erop gericht de kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid van zorgdiensten te verbeteren en de arbeidsomstandigheden in de zorgsector, met veel vrouwen in dienst, te versterken. De Commissie wil ook sturen op een hogere opname van ouderschapsverlof door vaders.

Verder richt de strategie zich op het bestrijden van diverse soorten van armoede onder vrouwen, waaronder menstruatie- en menopauze-armoede. De Commissie is voornemens om in de aankomende EU Anti-Armoedestrategie een genderperspectief toe te voegen.

De strategie benadrukt het belang van gelijke kansen in de arbeidsmarkt en het onderwijs. Er wordt ingezet op het doorbreken van stereotypen die leiden tot beroepssegregatie, met name in STEM-vakgebieden (*Science, Technology, Engineering and Mathematics*) waarbij het doel is om tegen 2028 één miljoen meisjes te interesseren voor STEM-vakken. Daarnaast wordt er ook aandacht besteed aan de genderspecifieke behoeften voor jongens in bepaalde studierichtingen.

Er is ook aandacht voor het voorkomen van seksuele intimidatie op het werk, waarbij de Commissie overweegt om verdere wetgevende maatregelen te nemen, bijvoorbeeld binnen het kader van de aankomende *Quality Jobs Act*. Op het gebied van politieke participatie wordt er ingezet op de veiligheid van vrouwelijke politici, die vaak het doelwit zijn van (online) geweld en desinformatie en wordt er gewerkt aan meer genderbalans in bestuurlijke functies.

Ook in het externe optreden van de Europese Unie blijft gendergelijkheid een prioriteit, met de ontwikkeling van een nieuw *Gender Action Plan*, een actieplan voor vrouwen, vrede en veiligheid, en een nieuw initiatief genaamd SHIELD (*Sexual and Reproductive Health in Emergencies and Life in Dignity*) om seksuele en reproductieve gezondheid in humanitaire noodsituaties te beschermen. De strategie legt de nadruk op sterke institutionele mechanismen, waaronder de integratie van gendergelijkheid in de volgende meerjarenbegroting van de EU (2028-2034).

Tot slot bevat de strategie een oproep aan alle lidstaten, instellingen en maatschappelijke organisaties om gezamenlijk en met een intersectionele benadering te werken aan een gendergelijke samenleving. Daarbij wordt in tegenstelling tot eerdere strategieën ook aandacht besteed aan de rol én de meerwaarde die jongens en mannen hebben bij het realiseren van gendergelijkheid.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het lopende Nederlandse beleid op gender- en lhbtq+ gelijkheid is uitgewerkt in de Emancipatienota Veilig Meedoen.³ De inzet van het kabinet op deze vormen van gelijkheid is dat iedereen, ongeacht geslacht, seksuele oriëntatie, genderidentiteit of -expressie veilig moet kunnen leven en volwaardig moet kunnen deelnemen aan de samenleving. Prioriteiten zijn het voorkomen en aanpakken van (seksueel) en gendergerelateerd geweld, het terugdringen van lhbtq+-haatincidenten en haat richting vrouwen en het verbeteren van de toegang tot hulp, opvang en herstel voor slachtoffers van geweld. Daarnaast richt het Nederlandse beleid zich op het bevorderen van economische zelfstandigheid van vrouwen, onder meer via aandacht voor gelijke beloning en het doorbreken van traditionele rolpatronen in arbeid en zorg. Verder heeft het kabinet als prioriteit om inclusieve leer- en werkomgevingen te bevorderen, bijvoorbeeld door het versterken van sociale veiligheid op scholen. Het Nederlandse beleid richt zich ook op het tegengaan van stereotypen en schadelijke normen over mannelijkheid en vrouwelijkheid, onder meer via bewustwordings- en publiekscampagnes. Verder wordt er op ingezet dat bij de ontwikkeling van relevant beleid er structureel oog is voor de effecten op gendergelijkheid, onder meer via gender mainstreaming. Voor de online veiligheid van onder andere vrouwen en lhbtq+ personen, coördineert het ministerie van BZK, samen met de ministeries van OCW, SZW, en JenV, de uitvoering van een plan van aanpak tegen online discriminatie, racisme en haatzaaien (*hate speech*). In dit plan van aanpak wordt rekening gehouden met hoe online haatdragende en discriminerende uitingen bestreden kunnen worden met zowel Nederlandse wetgeving, zoals de Grondwet en het Wetboek van Strafrecht als Europese wetgeving, zoals de digitaal dienstenverordening (DSA).

³ [Kamerbrief over Emancipatienota - Veilig Meedoen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Op dit moment vormen deze prioriteiten van het vorige kabinet de basis voor de uitvoering van het Nederlandse beleid op gendergelijkheid. De prioriteiten van het huidige kabinet worden momenteel verder uitgewerkt in een nieuwe emancipatienota die het kabinet in september naar de Tweede Kamer stuurt.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt de Strategie voor Gendergelijkheid 2026-2030. Het kabinet heeft zich samen met gelijkgestemde lidstaten hard gemaakt voor een effectieve Europese inzet op het beschermen en bevorderen van fundamentele waarden van gendergelijkheid en gelijke rechten voor alle vrouwen. Met de Strategie voor Gendergelijkheid 2026-2030 wordt de langetermijnagenda uit de EU Routekaart Vrouwenrechten nu tastbaar gemaakt door verschillende maatregelen voor te stellen. Het kabinet onderschrijft deze Routekaart en de uitwerking hiervan, herkent zich in de geadresseerde uitdagingen en ziet - ten algemene - meerwaarde in de voorgestelde maatregelen. Tegelijk constateert het kabinet met teleurstelling dat het ambitieniveau van de strategie lijkt te zijn begrensd door de (geo)politieke realiteit en er daarom geen grote wetgevende maatregelen worden voorgesteld. Het kabinet waardeert desondanks de focus op het implementeren, uitvoeren en handhaven van het bestaande en uitgebreide wetgevende acquis, het versterken van bestaande maatregelen en de invoering van aanvullend beleid, gegeven de (geo)politieke realiteit.

Het kabinet deelt de zorgen van de Commissie dat gendergelijkheid en vrouwenrechten onder groeiende druk staan, ook online.. Zo wordt er online veel desinformatie verspreid, worden mensen geconfronteerd met complottheorieën over feministen en zijn vrouwen veelvuldig slachtoffer van online haat.⁴ Het kabinet vindt dat ontoelaatbaar. Het kabinet ziet dat gelijke behandeling en non-discriminatie fundamentele waarden van de Europese Unie zijn en verwelkomt effectieve Europese en bilaterale samenwerking om deze Uniebreed te adresseren. De internationale en Europese inzet op gendergelijkheid en vrouwenrechten zullen nader worden uitgewerkt in het vervolg op de Emancipatienota.⁵

Het kabinet verwelkomt dat de strategie de bestrijding van gendergerelateerd geweld centraal stelt en dat de Commissie inzet op volledige transpositie en implementatie van de richtlijn uit 2024 inzake geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Voorts waardeert het kabinet de hernieuwde ambitie om te komen tot een geharmoniseerde definitie van verkrachting in alle lidstaten, evenals de aandacht voor de ontwikkeling van nationale actieplannen. Alvorens het kabinet een definitieve appreciatie voor een dergelijke geharmoniseerde definitie kan geven is bestudering van de rechtsbasis die de Europese Commissie hiervoor wil hanteren noodzakelijk. Ook verwelkomt het kabinet de versterkte aanpak van cybergeweld en online haat tegen vrouwen, waaronder de verspreiding van *deepfakes*, ook door de inzet van de DSA.

⁴ [Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid \(NCTV\) \(2024\): Fenomeenanalyse 'Memes als online wapen'](#)

⁵ [Kamerbrief over Emancipatienota - Veilig Meedoen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Het kabinet waardeert daarnaast dat de Commissie lidstaten actief zal ondersteunen bij het opstellen van nationale actieplannen en dat zij de handhaving wil versterken door grensoverschrijdende samenwerking tussen justitiële en politieautoriteiten te faciliteren.

Het kabinet verwelkomt dat de strategie expliciet erkent dat vrouwen nog altijd te maken hebben met belemmeringen in de toegang tot zorg en dat genderspecifieke symptomen en risico's, onder meer bij hart- en vaatziekten, historisch onvoldoende zijn meegenomen in medisch onderzoek. De strategie vraagt aandacht voor de hierdoor vaak te laat en verkeerd gestelde diagnoses en het feit dat vrouwen zonder nader onderzoek worden weggestuurd. Dit alles sluit goed aan op de in de zomer van 2025 verschenen nationale strategie voor vrouwegezonderheid. Hierin wordt de nadruk gelegd op de ontwikkeling en het beter inzetten van kennis waardoor er meer passende zorg en ondersteuning, afgestemd op vrouwen, geboden kan worden. Het kabinet waardeert tevens het nieuwe initiatief van de Commissie, in samenwerking met de Wereldgezondheidsorganisatie, om de kwaliteit en toegankelijkheid van vrouwegezonderheidszorg te verbeteren, met bijzondere aandacht voor vrouwen met een beperking. Dit sluit aan op de bredere inzet van het kabinet om genderbewuste zorg te bevorderen, ongelijkheden in de gezondheidszorg terug te dringen en op de Werkagenda VN-verdrag Handicap I 2025-2030.⁶ Het kabinet verwelkomt daarnaast de inzet om verschillen tussen lidstaten op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) te verkleinen. Deze inzet draagt bij aan de keuzevrijheid en lichamelijke autonomie van vrouwen en daarmee ook aan gendergelijkheid. Ook de aandacht voor onderzoek naar de economische en maatschappelijke kosten van het onvoldoende adresseren van gezondheidsproblemen zoals tijdens de menopauze en endometriose wordt door het kabinet positief beoordeeld, in lijn met de kabinetsinzet om deze problematiek beter te herkennen en te behandelen. Daarnaast waardeert het kabinet het voornemen om een systematische vrouwe-specifieke controle te ontwikkelen in de levenscyclus van geneesmiddelen, zodat wordt geborgd dat medicijnen veilig en effectief zijn voor iedereen. Het kabinet ziet dit als een belangrijke stap richting meer vrouwebewuste en -inclusieve gezondheidszorg binnen de EU. Het kabinet stipt verder graag aan dat het een gemiste kans is dat er in de strategie vanuit de commissie niet verder ingegaan wordt op het thema mentale gezondheid in relatie tot de gezondheid van vrouwen. Vanuit Nederland wordt er in de Versterkingsagenda Mentale gezondheid & ggz namelijk wel ook expliciet aandacht gevraagd voor de mentale gezondheid van vrouwen.

Het kabinet verwelkomt dat de strategie inzet op het verkleinen van de loon- en pensioenkloof, het bevorderen van loontransparantie en het versterken van financiële geletterdheid. Het kabinet waardeert daarbij de aandacht voor de implementatie van de loontransparantierichtlijn en de ontwikkeling van een *toolkit* voor genderneutrale functiewaardering. Er is in Nederland een aanzienlijke pensioenkloof. Bij de beoordeling van eventuele voorstellen die gericht zijn op het verkleinen van de pensioenkloof, zal het kabinet nadere toelichting geven op de nationale situatie.

Het kabinet hecht veel waarde aan het bestrijden van armoede. Voor wat betreft de aankomende Europese Anti-Armoedestrategie onderschrijft Nederland het belang van het toepassen van een

⁶ [Werkagenda VN-verdrag Handicap I 2025-2030](#)

genderperspectief en daarmee aandacht voor zaken als de pensioen- en loonkloof en de zogeheten 'babyboete' die vrouwen bij het krijgen van kinderen onevenredig treft in hun loopbaan en salarisontwikkeling.

Het kabinet kijkt positief naar het voornemen van de Commissie om te werken aan een Europese Zorgovereenkomst ter verbetering van de kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid van zorgdiensten en het versterken van arbeidsomstandigheden in de zorgsector. Ook de aandacht voor het stimuleren van een hogere opname van ouderschapsverlof door vaders wordt door het kabinet gewaardeerd, in lijn met de kabinetsinzet om een evenwichtigere verdeling van arbeid en zorg te bevorderen.

Het kabinet verwelkomt dat de strategie sterk de nadruk legt op gelijke kansen, zowel op de arbeidsmarkt als in het onderwijs. Het kabinet acht het van belang dat de Commissie zich richt op het doorbreken van genderstereotypen die leiden tot beroepssegregatie, onder meer door het bereiken van één miljoen meiden in STEM-richtingen tegen 2028 en waardeert dat er ook aandacht wordt besteed aan de specifieke uitdagingen waar jongens in bepaalde studierichtingen mee te maken hebben. Deze inzet sluit aan bij de kabinetsinzet om gelijke kansen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt te bevorderen.

Het kabinet hecht daarnaast waarde aan de aandacht voor het voorkomen van seksuele intimidatie op de werkvloer en ziet het als positief dat de Commissie verdere wetgevende maatregelen overweegt, onder andere in het kader van de aankomende *Quality Jobs Act*. Dit sluit aan op de inzet van het kabinet om veilige en inclusieve werkomgevingen te stimuleren.

Op het gebied van politieke participatie waardeert het kabinet de nadruk op de veiligheid van vrouwelijke politici, die disproportioneel worden geconfronteerd met (online) geweld en desinformatie. Het kabinet is tevens positief over de inzet op een betere genderbalans in bestuurlijke functies, in lijn met de kabinetsinzet om representatie en veiligheid in het openbaar bestuur te versterken.

Het kabinet ziet het als een positieve ontwikkeling dat gendergelijkheid ook in het externe optreden van de EU een prioriteit blijft. De ontwikkeling van een nieuw Gender Action Plan, een EU-actieplan inzake vrouwen, vrede en veiligheid, en het SHIELD-initiatief ter bescherming van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in noodsituaties worden door het kabinet verwelkomd.

Het kabinet waardeert bovendien dat de strategie het belang onderstreept van sterke institutionele mechanismen, waaronder de integratie van gendergelijkheid in de volgende meerjarenbegroting (2028–2034) en de verplichting voor lidstaten om nationale actieplannen op te stellen.⁷

⁷ Hierbij gaat het enerzijds om een actieplan tegen specifiek gendergeweld waar artikel 39 van de Richtlijn inzake geweld tegen vrouwen (2024/1385) aan ten grondslag ligt. Anderzijds wordt opgeroepen een nationaal actieplan voor gendergelijkheid op te stellen. Dit wordt momenteel al gedaan in de vorm van de Emancipatienota. Zodanig bestaat er dus geen 'botsing' met het Nationaal Programma tegen Discriminatie en Racisme.

Dit sluit aan op de kabinetsinzet om gendergelijkheid systematisch te verankeren in beleid en begroting zoals dat wordt gedaan via de Kwaliteitseis Effecten op Gendergelijkheid in het Beleidskompas.⁸

Wat betreft het verbeteren van de verzameling van gegevens inzake gendergelijkheid en discriminatie verwelkomt het kabinet eventuele Europese aanbevelingen. Het kabinet acht het hierbij wel van belang dat kosten van dergelijke enquêtes voor burgers en bedrijven zoveel mogelijk worden afgewogen tegen de meerwaarde. Indien nieuwe statistische informatie verzameld moet worden die niet aansluit bij de bestaande monitoringskaders kan dit een kostbaar proces betekenen. Ook zou het kabinet graag wat meer juridische randvoorwaarden in de sfeer van de bescherming van persoonsgegevens zien rond gegevens inzake gendergelijkheid en in bredere zin gegevens inzake gelijkheid (*equality data*).

Tot slot deelt het kabinet de oproep van de Commissie aan lidstaten, EU-instellingen en maatschappelijke organisaties om gezamenlijk en intersectioneel te werken aan het realiseren van gendergelijkheid. Het bereiken van (gender)gelijkheid in onze nationale en Europese samenleving is een gezamenlijke maatschappelijke opgave. Het kabinet waardeert in het bijzonder dat de strategie, anders dan eerdere edities, expliciet aandacht besteedt aan de rol én de meerwaarde van en voor jongens en mannen bij het bevorderen van gendergelijkheid. Dit sluit ook aan op de kabinetsinzet om gendergelijkheid als een gezamenlijke maatschappelijke opgave te benaderen.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Naar verwachting zal een grote meerderheid van de lidstaten de strategie verwelkomen. Dat blijkt onder meer uit het feit dat een grote meerderheid van de lidstaten zich de afgelopen jaren positief heeft uitgelaten over en/of ingestemd heeft met voorstellen vanuit de Commissie die gendergelijkheid bevorderen. Enkele lidstaten zullen zich naar verwachting negatief uitlaten over deze strategie. Het Europees Parlement zal de strategie, gezien eerdere resoluties, naar verwachting verwelkomen en de Raad verzoeken de strategie proactief te implementeren.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid voor deze mededeling is positief. De Commissie is bevoegd om deze mededeling te doen. De mededeling heeft betrekking op het terrein van het sociaal beleid, bescherming en verbetering van de menselijke gezondheid, de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, werkgelegenheidsbeleid en onderwijs. Op het terrein van sociaal beleid is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 2, onder b, VWEU). Op het terrein van de bescherming en verbetering van de menselijke gezondheid is sprake van een aanvullende bevoegdheid van de EU (artikel 6, onder a, VWEU).

⁸ [Effecten op gendergelijkheid | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving](#)

Op het gebied van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht is er sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 2, sub j, VWEU). Op het terrein van de coördinatie van het werkgelegenheidsbeleid is sprake van een aanvullende bevoegdheid van de EU (artikel 5, lid 2, VWEU). Op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding is sprake van een aanvullende bevoegdheid van de EU (artikel 6, lid e, VWEU). Op grond van de artikelen 8, 9 en 10 VWEU dient de Unie er in al haar beleidskeuzen en bij elk optreden naar te streven de ongelijkheden tussen vrouwen en mannen op te heffen, de gelijkheid van vrouwen en mannen te bevorderen, en discriminatie op grond van geslacht te bestrijden.

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de subsidiariteit van deze mededeling is positief. De mededeling heeft tot doel om bij te dragen aan het vergroten van gendergelijkheid en het versterken van vrouwenrechten in de EU. Het bewaken van de waarden van de Europese samenleving, zoals verwoord in het VWEU, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en de Europese pijler van sociale rechten, vraagt om een EU-brede aanpak. Gendergelijkheid in de gehele EU kan alleen worden bereikt als door de EU en lidstaten wordt samengewerkt. Gezien de EU-brede toepassing van dit doel kan dit onvoldoende door lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Een EU-aanpak heeft, ten aanzien van gendergelijkheid, een toegevoegde waarde ten opzichte van een enkel nationale aanpak. Om die redenen is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit is positief. De mededeling heeft tot doel om bij te dragen aan het vergroten van gendergelijkheid en het versterken van vrouwenrechten in de EU. In de strategie geeft de Commissie aan over welke onderwerpen zij wetgevingsvoorstellen en andere beleidsinitiatieven zal ontwikkelen. Het kabinet deelt de visie van de Commissie en vindt het voorgestelde optreden geschikt om de doelstellingen te bereiken, omdat deze in de volle breedte uitvoering geeft aan de EU Routekaart voor Vrouwenrechten. Het kabinet herkent zich in de geadresseerde uitdagingen en ziet - ten algemene - meerwaarde in de voorgestelde maatregelen. Tegelijk constateert het kabinet met teleurstelling dat het ambitieniveau van de strategie lijkt te zijn begrensd door de (geo)politieke realiteit en er daarom geen grote wetgevende maatregelen worden voorgesteld. Het kabinet waardeert desondanks de focus op het implementeren, uitvoeren en handhaven van het bestaande en uitgebreide wetgevende acquis, het versterken van bestaande maatregelen en de invoering van aanvullend beleid, gegeven de (geo)politieke realiteit. Op basis van de informatie in deze mededeling, vindt het kabinet dat deze strategie en aangekondigde voorstellen en initiatieven niet verder gaan dan noodzakelijk, omdat deze zich alleen richten op de terreinen waar optreden door de EU de grootste meerwaarde kan hebben en waar EU-optreden nodig is om de waarden van de EU te beschermen. Ook wordt ruimte aan de lidstaten gelaten om eigen nationale initiatieven te ontplooiën.

d) Financiële gevolgen

De strategie heeft geen directe gevolgen voor de Nederlandse begroting, aangezien het geen bindende instrumenten betreft. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline. De strategie verwijst naar mogelijke inzet van bestaande EU-instrumenten zoals CERV (het *Citizens, Equality, Rights and Values*-programma) voor het bestrijden van gendergerelateerd geweld en Horizon Europe voor gezondheidskwesties die vrouwen aangaan. Nederland is van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021-2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. De Commissie verwijst ook naar eventuele toekomstige financiering uit het voorgestelde Europees Concurrentievermogenfonds voor steun aan door vrouwen geleide bedrijfsontwikkeling en naar AgoraEU voor steun via de CERV+ pijler. Het kabinet wil niet vooruitlopen op de integrale afweging van middelen na 2027.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Op basis van de mededeling zijn de directe gevolgen voor de regeldruk nog niet zichtbaar. Voor wat betreft de loontransparantierichtlijn bevat de strategie geen nieuwe aanvullende regelingen en dus ook geen extra gevolgen voor regeldruk voor werkgevers. Mogelijke extra werkzaamheden kunnen voortkomen uit de verbetering en de uitbreiding van de geharmoniseerde verzameling van gegevens over gendergelijkheid en antidiscriminatie. Bij eventuele voorstellen die nader invulling geven aan deze mededeling zal de regeldruk in kaart worden gebracht en worden meegewogen bij de standpuntbepaling van het kabinet.

De strategie draagt bij aan het EU-concurrentievermogen omdat gendergelijkheid niet alleen de veerkracht en sociale cohesie van de EU verbetert, maar ook het concurrentievermogen en de economische groei van de EU vergroot. Naar schatting van de Commissie kan het volledig sluiten van de genderkloof tegen 2050 leiden tot een toename van het BBP per hoofd met 9,6% en 10,5 miljoen extra banen.

De strategie heeft ook geopolitieke aspecten. De EU zal haar externe betrekkingen blijven inzetten om gendergelijkheid op mondiaal niveau te bevorderen. Het zal onder meer een nieuw beleidskader, het Genderactieplan IV voor 2028-2034, opstellen en een nieuw actieplan voor vrouwen, vrede en veiligheid. De Commissie zal ook een nieuw specifiek vlaggenschipinitiatief, „SHIELD“, lanceren dat gericht is op het verbeteren van de toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en het ondersteunen van slachtoffers van gendergerelateerd geweld. Op multilateraal niveau zal de EU verder werken aan allianties om gendergelijkheid te bevorderen in de VN, OESO, en de Raad van Europa. Ook op bilateraal niveau zal de EU haar inspanningen opvoeren om vormen van discriminatie te bestrijden, met inbegrip van discriminatie op grond van genderidentiteit. Deze thema's vergen duidelijke verdediging van de EU aangezien er zowel bilateraal steeds minder overeenstemming op lijkt te zijn, als dat er internationaal een georganiseerde en sterke pushback tegen gaande is.



Aan MINDEF
Van DGB
Afgestemd met CDS, DIA, HDFC, DJZ, DCO
In afschrift aan STASDEF

TER BESLISSING

Datum
29 april 2026

Onze referentie
MINDEF20260031264

Opgesteld door
[redacted]
Coördinerend adv PDII/K&I

[redacted]
@mindef.nl

Aantal bijlagen
1

Nota

Indienen BNC-fiche AGILE bij ambtelijk voorportaal CoCo

Aanleiding

Op 25 maart 2026 publiceerde de Europese Commissie een wetgevend voorstel voor een programma voor weerbare en snelle defensie innovatie (AGILE). De verordening is bedoeld om de Europese Defensie Technologische en Industriële Basis (EDTIB) te versterken.

Via dit BNC-fiche wordt de Kamer geïnformeerd over de kabinetspositie t.a.v. AGILE. Dit advies dient ter goedkeuring om het concept-BNC-fiche in te dienen bij het ambtelijk voorportaal CoCo.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met verzending van het BNC-fiche voor het EU-voorstel AGILE naar ambtelijk voorportaal CoCo met als doel akkoord van de MR van 8 mei 2026.

Kernpunten

- De Europese Commissie constateert structurele lacunes in bestaande instrumenten voor het financieren van defensie gerelateerde innovatie, waardoor het lastig is voor innovatieve bedrijven om actief te worden op de defensiemarkt.
- De Commissie ziet het AGILE-voorstel als een pilot voor het financieren van snelle innovatie. De geleerde lessen moeten leiden tot een groot AGILE-programma in het volgende Meerjarig Financieel Kader (2028-2034).
- De verordening krijgt een voor EU-begrippen bescheiden budget van 115 miljoen euro. Dit wordt overgeheveld vanuit vier bestaande EU-defensiefondsen, waarvan de oorspronkelijke doelen gehandhaafd blijven. Het betreft het Europees Defensiefonds (EDF), het Europese Defensie-Industrie Programma (EDIP), het EU Space Programme en het Secured Connectivity Programme.
- In het BNC-fiche:
 - o is het kabinet positief over AGILE t.a.v. het versnellen van defensie specifieke innovatie en het vergroten van de toetredingsmogelijkheden voor het midden- en kleinbedrijf (mkb), o.a. door het verlagen van de administratieve lasten;
 - o maakt het kabinet zich in de onderhandelingen hard voor de positionering van de Nederlandse defensie-industrie, conform de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie (D-SII);
 - o steunt het kabinet het voorstel dat AGILE alleen toegankelijk is voor bedrijven uit de EU en geassocieerde landen omdat het zich richt op de ontwikkeling van nieuwe technologieën, in lijn met het Europees Defensiefonds. Het kabinet blijft van mening dat samenwerking met industrie uit derde landen buiten AGILE belangrijk is.
- De onderhandelingen over AGILE zijn al van start gegaan.

Datum
29 april 2026

Onze referentie
MINDEF20260031264

Toelichting

Financiële overwegingen

Op dit moment is nog onduidelijk welke nationale financiële consequenties gekoppeld worden aan dit voorstel. De eventuele kosten die hiermee gepaard gaan worden gedragen door de directies die de activiteiten gaan uitvoeren.

Juridische overwegingen

Geen

Communicatie

Geen

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

Geen.

DE DIRECTEUR-GENERAAL BELEID

Digitaal akkoord

Koen Davidse



Aan Minister

nota

Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC): EU-
ruimtevaartagentschap en aanpassing verordening
2021/696

TER BESLISSING

Datum

29 april 2026

Onze referentie

IenW/BSK-2026/78839

Opgesteld door

DG Milieu en Internationaal
Dir. Internationaal
Team Ruimtevaart

Beslistermijn

6 mei 2026

Bijlage(n)

3

Aanleiding

Op dinsdag 7 april 2026 publiceerde de Europese Commissie (hierna: Commissie) een voorstel tot een verordening voor het European Union Space Services Agency en aanpassingen in de verordening 2021/696 (de huidige basis voor het EU-ruimtevaartprogramma). Met deze nota wordt het concept BNC-fiche voor dit voorstel voor een verordening aan u voorgelegd.

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is eerstverantwoordelijk voor de Nederlandse vertegenwoordiging bij dit EU-agentschap voor het ruimtevaartprogramma (EUSPA), en daarmee voor dit BNC-fiche. Dit fiche is opgesteld in nauwe samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat dat Rijksbreed het coördinerend ministerie is voor het thema ruimtevaart.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om uiterlijk 6 mei akkoord te gaan met de inhoud van het bijgevoegde BNC-fiche. Uw tijdige akkoord is nodig zodat het fiche via de ambtelijke voorportalen (BNC en CoCo) doorgeleid kan worden naar de Ministerraad van 13 mei.

Het is denkbaar dat het BNC-fiche na bespreking in het BNC-overleg of de CoCo nog op enkele punten wijzigt. Indien dit de inhoud wezenlijk raakt, zal dit aan u worden voorgelegd voorafgaand aan de bespreking in de Ministerraad.

Kernpunten

- Het EU-ruimtevaartagentschap (European Union Agency for the Space Programme, EUSPA) heeft zijn huidige juridische grondslag in de verordening 2021/696. Deze verordening is gekoppeld aan het Meerjarig Financieel Kader 2021-2027.
- Met dit voorstel tot een nieuwe verordening beoogt de Commissie voor dit EU-agentschap een zelfstandige en langdurige juridische grondslag te creëren, losgekoppeld van de EU-begrotingscycli.
- Het voorstel bouwt in grote mate voort op de bepalingen en afspraken in de oorspronkelijke verordening 2021/696.
- Er is sprake van een aanzienlijke groei van het aantal taken dat de Commissie bij het agentschap belegt en eraan toevertrouwt. Nieuwe taken omvatten onder andere die rond een aardobservatiedienst voor overheidsgebruikers (EOGS), (beveiligde) satellietcommunicatie

(GOVSATCOM, IRIS², Secure Connectivity), ruimteweer, toegang tot de ruimte.

- De indruk van het voorstel is positief. De bestendige langdurige basis voor het agentschap versterkt en consolideert de ruimtevaartinzet van de Unie, wat bijdraagt aan Europese strategische autonomie, weerbaarheid, innovatie en concurrentievermogen van de EU en Nederland.
- De voorgestelde inzet voor de onderhandeling is om meer duidelijkheid en concretisering te krijgen rond:
 - de precieze afbakening van de taken die aan het agentschap worden toevertrouwd,
 - de criteria die de Commissie zal hanteren om te beoordelen of het agentschap voldoende operationeel gereed is om nieuwe of aanvullende taken naar behoren uit te voeren,
 - en het onderscheid tussen taken van dit EU-agentschap ten opzichte van de technologieontwikkelingstaken van het European Space Agency (ESA, non-EU-organisatie) en het voorkomen van duplicatie van taken,
- Nederland is kritisch over de aanpassingen rond de organisatie en stemregels van de raad voor beveiligingsaccreditatie, waarin beveiligingsexperts van de lidstaten zitting hebben (Security Accreditation Board, hierna: SAB). Enkele van deze aanpassingen raken de onafhankelijkheid van deze raad. Het is cruciaal dat de SAB haar rol onafhankelijk kan blijven uitvoeren zonder een te dwingende rol van de Commissie.
- Dit voorstel dient beoordeeld te worden binnen een bredere context van voorstellen rond het EU-ruimtevaartprogramma die momenteel ook nog in onderhandeling zijn, zoals het European Competitiveness Fund (ECF) en de EU Space Act.
- Het voorstel beoogt een aanpassing van de naam van het agentschap naar *European Union Space Services Agency*, om het meer operationele en meer dienstverlenend karakter van het agentschap te onderstrepen. Uit informele kanalen blijkt dat de afkorting EUSPA zal worden gehandhaafd.
- Tenslotte voorziet het voorstel in enkele aanpassingen en overgangsbepalingen in de huidige verordening 2021/696.

Datum

29 april 2026

Onze referentie

IenW/BSK-2026/78839

Opgesteld door

DG Milieu en Internationaal

Dir.Internationaal

Team Ruimtevaart

Aan

Minister

Bijlage(n)

3

Krachtenveld

We zitten vroeg in het proces en het Europese krachtenveld is momenteel nog beperkt duidelijk. Meerdere lidstaten toonden zich inmiddels kritisch over de aanpassingen rond de SAB-procedures.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Toelichting

Het huidige EU-agentschap (Agency for the European Union Space Programme, EUSPA), is in 2021 opgericht als onderdeel van de verordening 2021/696 die het EU-ruimtevaartprogramma vaststelt. Nederland is binnen EUSPA vertegenwoordigd in de Raad van Bestuur (Administrative Board), waar IenW de vicevoorzitter en gedelegeerde levert, plus een expert vanuit het ruimtevaartagentschap van de Rijksoverheid (NLSA), en daarnaast in de SAB (de National Security Authority, vanuit de AIVD).

De huidige verordening loopt aan het eind van de huidige EU-begrotingscyclus. Inhoudelijk wordt het EU-ruimtevaartprogramma ondergebracht in het European Competitiveness Fund (ECF), waarover nog onderhandeld wordt, en waarover o.l.v. EZK reeds een fiche met de Tweede Kamer is gedeeld. Met het voorliggende voorstel voor het EU-agentschap wordt los van het ECF een stabiele en eigenstandige grondslag gecreëerd voor dit agentschap.

Dit voorstel zal worden behandeld binnen de raads werkgroep voor concurrentievermogen (COMPET), waaraan doorgaans de Minister van Economische Zaken en Klimaat deelneemt. De Nederlandse positiebepaling in de onderhandelingen zal worden vastgesteld in nauwe samenwerking met onder meer het ministerie van EZK en de Nederlandse permanente vertegenwoordiging bij de EU (PV-EU).

Nieuw in het BNC-proces is het advies van het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR). Deze heeft o.a. geadviseerd nader inzicht te verkrijgen in de gevolgen van deze verordening voor regeldruk. Het fiche geeft aan dat dit aansluit op de algemene appreciatie dat dit voorstel nadere duidelijkheid en concretisering behoeft.

Datum

29 april 2026

Onze referentie

IenW/BSK-2026/78839

Opgesteld doorDG Milieu en Internationaal
Dir. Internationaal
Team Ruimtevaart**Aan**

Minister

Bijlage(n)

3

Bijlagen

| Volgnummer | Naam | Informatie |
|-------------------|---|-------------------|
| 1. | BNC-fiche EU-ruimtevaartagentschap | |
| 2. | Voorstel tot verordeningen EU-ruimtevaartagentschap "European Union Space Services Agency and amending regulation (EU) 2021/696" | |
| 3. | Appreciatie door Adviescollege Toetsing Regeldruk | |



nota

TER BESLUITVORMING

Aan: SOCW

Internationaal Beleid

1 - Persoonsgegevens

Datum

31 maart 2026

Referentie

63148180

Bijlagen

BNC-fiche

Intern OCW afgestemd

DE, IB

Interdepartementaal

afgestemd

BZK, BZ, EZ, SZW, VWS, LVVN,
JenV, VNG

NtB BNC-fiche Gendergelijkheidsstrategie 2026-2030

Aanleiding

De Europese Commissie heeft op 5 maart jl. de EU-gendergelijkheidsstrategie voor 2026-2030 gepresenteerd. De kabinetspositie ten aanzien van dit voorstel heeft OCW in een BNC-fiche opgenomen. In de nu voorliggende versie zijn uw opmerkingen en die uit de BNC-vergadering verwerkt. Het fiche moet nog langs de CoCo en MR. Voor verzending van BNC-fiches aan de de Kamer geldt een afgesproken termijn van zes weken. Dit is met het huidige fiche niet gelukt. De Kamer is hierover geïnformeerd via een uitstelbrief.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de verzending van het fiche in de bijlage naar de Tweede Kamer, d.w.z. na verdere interdepartementale bespreking en vaststelling in de MR.

Kernpunten

- Conform de afspraken die zijn gemaakt met de Tweede Kamer wordt het kabinetsstandpunt in de vorm van een BNC-fiche met vaste onderdelen ten aanzien van EU-gendergelijkheidsstrategie met de Kamer gedeeld.
- De strategie bouwt voort op de voorgaande gendergelijkheidsstrategie (2020-2025) en de Roadmap voor Vrouwenrechten uit maart 2025. Het doel van de aanbeveling is bijdragen aan *Sustainable Development Goal 5*: gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes tegen 2030.
- In het fiche verwelkomt het kabinet de strategie. Deze sluit goed aan op de EU-routekaart voor vrouwenrechten, de lopende Emancipatienota en het coalitieakkoord. Belangrijkste aandachtspunt is het beperkte ambitieniveau (geen nieuwe wetgevende voorstellen).
- In het fiche wordt namens het kabinet steun uitgesproken voor de volgende prioriteiten: maatregelen tegen gendergerelateerd geweld, aandacht voor online desinformatie en haat, maatregelen voor vrouwbewuste gezondheidszorg, het doorbreken van stereotypen in de arbeidsmarkt en het onderwijs, met in het bijzonder aandacht voor het bereiken van meiden in STEM-richtingen, en het bevorderen van gendergelijkheid op mondiaal niveau.

Toelichting

Inhoud van de strategie

- De strategie bevat een dubbele aanpak met gerichte maatregelen en systematische gendermainstreaming in alle beleidsterreinen van de Unie.

Centraal staat de strijd tegen gendergerelateerd geweld, inclusief de implementatie van de EU-richtlijn uit 2024 over geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, een geharmoniseerde definitie van verkrachting, nationale actieplannen en aanpak van cybergeweld en deepfakes via de Digital Services Act.

- Op sociaaleconomisch vlak richt de strategie zich op het dichten van loon-, pensioen- en financiële kloven, o.a. met implementatie van de loontransparantierichtlijn en een Europese Zorgovereenkomst. Er wordt ingezet op betere gezondheidszorg voor vrouwen (met WHO-samenwerking), aandacht voor vrouwspecifieke symptomen bij medisch onderzoek en verbetering van seksuele en reproductieve rechten (SRGR). Ook vrouwspecifieke vormen van armoede (zoals menstruatie- en menopauze-armoede) worden aangepakt. Verder worden stereotypen in onderwijs en arbeidsmarkt bestreden (doel: 1 miljoen meisjes in STEM tegen 2028), de veiligheid van vrouwelijke politici gewaarborgd en externe initiatieven ontwikkeld zoals het SHIELD-initiatief (*Sexual and Reproductive Health in Emergencies and Life in Dignity*).
- In tegenstelling tot eerdere strategieën wordt nu ook aandacht besteed aan de voordelen voor én rol van jongens en mannen bij het realiseren van gendergelijkheid.

Nederlandse positie

- Het kabinet verwelkomt in het fiche de EU-strategie voor gendergelijkheid 2026-2030 en onderschrijft de langetermijnagenda en de voorgestelde maatregelen die aansluiten bij de EU-routekaart voor vrouwenrechten en de nationale strategie voor vrouwegezondheid.
- We zijn teleurgesteld dat het ambitieniveau beperkt lijkt door de geopolitieke realiteit en er derhalve geen grote nieuwe wetgeving wordt voorgesteld.. Het kabinet waardeert desondanks de focus op de effectieve implementatie en handhaving van bestaande wetgeving, het versterken van bestaande maatregelen en de invoering van aanvullend beleid om fundamentele waarden zoals gendergelijkheid te beschermen. Het kabinet is specifiek positief over het in de strategie centraal stellen van maatregelen tegen gendergerelateerd geweld, inclusief de implementatie van de richtlijn uit 2024, de ambitie voor een geharmoniseerde definitie van verkrachting (waarvoor nog juridische toetsing nodig is) en de aanpak van cybergeweld en online haat via de DSA (Digital Services Act). Het kabinet waardeert de bijzondere aandacht voor online desinformatie en haat.
- Ook de maatregelen voor genderbewuste gezondheidszorg, zoals het dichten van kennislacunes bij bepaalde ziektes, de ontwikkeling van een systematische vrouwspecifieke controle voor geneesmiddelen en het verkleinen van verschillen in seksuele en reproductieve rechten, sluit aan bij Nederlandse prioriteiten. Het kabinet ziet het wel als een gemiste kans dat er niet verder wordt ingegaan op het thema mentale gezondheid van vrouwen.
- Het kabinet hecht eveneens veel waarde aan maatregelen tegen de loon- en pensioenkloof, armoede en het doorbreken van stereotypen in onderwijs en arbeidsmarkt. Het bereiken van meiden in STEM-richtingen is voor het kabinet een prioriteit.
- Het kabinet ziet de strategie als een belangrijke impuls voor een gezamenlijke, intersectionele aanpak van gendergelijkheid, waarbij ook de rol

van jongens en mannen expliciet wordt benadrukt. Het kabinet ondersteunt de externe dimensie van de strategie, zoals het SHIELD-initiatief en het nieuwe Gender Action Plan, en de integratie van gendergelijkheid in de EU-begroting.

- Wel wijst het kabinet erop dat bij het verzamelen van nieuwe gegevens de kosten voor burgers en bedrijven zorgvuldig moeten worden afgewogen tegen de meerwaarde. Het kabinet benadrukt dat het realiseren van gendergelijkheid een gezamenlijke maatschappelijke opgave is en zal de strategie verder betrekken bij de volgende Emancipatienota en de voortgangsbrief over de Nederlandse inzet op gendergelijkheid, SRGR en gelijke rechten voor lhbtq+ personen in de EU.

Krachtenveld

- Naar verwachting zullen de meeste lidstaten deze strategie verwelkomen. Enkele lidstaten zullen zich in lijn met hun meer conservatieve posities negatief uitlaten over de strategie. Gezien eerdere resoluties van het Europees Parlement (EP), zal het EP zich positief uiten over de strategie en de Raad verzoeken de strategie proactief te implementeren.

Datum

31 maart 2026

redacted on: 05/12/26

- Redaction (1 redaction)

1 Privilege / Exemption reason used:

1 -- "Persoonsgegeven" (1 instance)

Redacted pages:

Page 1, Persoonsgegeven, 1 instance